

HRVATSKI VOJNIK

Broj 466 • 30. siječnja 2015. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

HRVCON U NOVOJ MISIJI

OBUKA I SAVJETOVANJE
AFGANISTANSKIH SNAGA

RAZGOVOR

brigadir Tomislav PAVIČIĆ
zapovjednik Topničko-raketne
pukovnije ZOD-a

ZAVRŠETAK
SPECIJALISTIČKE OBUKE
RODA TOPNIŠTVA

SADRŽAJ

4 RESOLUTE SUPPORT

HRVCON u novoj misiji - obuka i savjetovanje afganistanskih snaga

8 22. OBLJETNICA VRO MASLENICA

Operacija koja je promijenila tijek Domovinskog rata

10 RAZGOVOR

brigadir Tomislav PAVIČIĆ,
zapovjednik Topničko-raketne pukovnije ZOD-a

13 VOJNI POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

Završetak specijalističke obuke roda topništva

16 NAJAVA

Protupožarna eskadrila domaćin
Međunarodne konferencije o gašenju požara iz zraka

19 IZLOŽBA U MUZEJU GRADA ZAGREBA

Odjeci s bojišnice - Zagreb u Prvom svjetskom ratu

20 VIJESTI IZ OSRH

Drugi naraštaj Omanaca u Zemuniku

22 NATO

Sastanak Vojnog odbora NATO-a

HRVCON U NOVOJ MISIJI
OBUKA I SAVJETOVANJE AFGANI STANSKIH SNAGA

4 RESOLUTE SUPPORT

5

10 RAZGOVOR

13 VOJNI POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

16 NAJAVA

19 IZLOŽBA U MUZEJU GRADA ZAGREBA

20 VIJESTI IZ OSRH

22 NATO

S NOVOM OPREMOM UZ RAME S NAJSUVREMENIJIM TOPNIČKIM POSTROJBAMA ZEMALJA NATO-A

10 RAZGOVOR

11

16 NAJAVA

19 IZLOŽBA U MUZEJU GRADA ZAGREBA

20 VIJESTI IZ OSRH

22 NATO

IMPRESSUM

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE
SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTV
ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA

Glavni urednik:

Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morph.hr)

Zamjenica glavnog urednika:

Vesna Pintarić (vpintar@morph.hr)

Urednici i novinari:

Leida Parlov (leida.parlov@morph.hr),

Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com),

Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com),

Petra Kostanjšak (petra.kostanjsak@morph.hr)

Gordana Jelavić (gordana.jelavic@yahoo.com), Andrea Pavlić

Dubravka Marić (dmatic@morph.hr)

Tomislav Brandt

Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić

Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Intergrafika TTŽ d.o.o., Bistranska 19, Zagreb

Adresa uredništva:

Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b,

10000 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@morph.hr

3000 primjeraka

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2015.
Novinarski prilози objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA
I IZDAVAŠTVA

24 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE

Slovačka nabavlja nove helikoptere

26 RATNO ZRAKOPLOVSTVO

Vojni aeromitingi

32 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE

Nove tehnologije za nove ciljeve (II. dio)

37 OSOBNO NAORUŽANJE

Vječna Browningova ostavština

42 PODLISTAK

Bitka kod Kobarida

47 VEKSIFOLOGIJA

Norveške vojnopolomorske zastave

48 MULTIMEDIJA

Galaxy Note, tehnologija u elegantnom ruhu

50 DUHOVOST

Bog je radost obitelji

16 **VOJNI** **27**

NAJAVA

Vječni spomen stručnjaci iz protupožara, članovi zrakoplovstva i vojske, predstavljajući svoje mogućnosti i potencijalne tehnologije u gašenju požara iz zraka. Vozila i oprema za gašenje požara iz zraka su predstavljena na konferenciji o međunarodnoj saradnji u gašenju požara.

PROTUPOŽARNA ESKADRILA DOMAĆIN MEĐUNARODNE KONFERENCIJE O GAŠENJU POŽARA IZ ZRAKA

“Vidimo se u Zadru”

26 **RATNO ZRAKOPLOVSTVO**

27 **VOJNI** **AEROMITINZI**

NAJAVA

26 **RATNO ZRAKOPLOVSTVO**

27 **VOJNI** **AEROMITINZI**

NAJAVA

Vječni spomen stručnjaci iz protupožara, članovi zrakoplovstva i vojske, predstavljajući svoje mogućnosti i potencijalne tehnologije u gašenju požara iz zraka. Vozila i oprema za gašenje požara iz zraka su predstavljena na konferenciji o međunarodnoj saradnji u gašenju požara.

DUHOVOST

INTERVJU

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O GAŠENJU POŽARA IZ ZRAKA

27 **VOJNI** **AEROMITINZI**

NAJAVA

UVODNIK

S početkom ove godine, kako je i planirano, operacija potpore ISAF evoluirala je u misiju potpore miru nazvanu Odlučna potpora (Resolute Support). Tako je i 24. hrvatski kontingenat, koji se ondje našao u tom razdoblju, postao prvi hrvatski kontingenat nove misije. Sama tranzicija prema novoj misiji i novim zadaćama ujedno je označila i predaju potpune odgovornosti za sigurnost u ruke domaćih snaga odnosno u ruke Afganistanskih nacionalnih snaga sigurnosti (ANSF). Donosimo vam kratak pregled zadaća nove misije kao i ulogu koju u njoj imaju pripadnici hrvatskog kontingenta (HRVCON RS).

U Zadru je prigodno obilježena 22. obljetnica operacije Maslenica, jedne od prvih velikih oslobodilačkih operacija Hrvatske vojske i MUP-a, koja je označila svojevrsnu prekretnicu u dotadašnjem tijeku Domovinskog rata.

Donosimo i reportazu s bojnog gađanja na vojnem poligonu "Eugen Kvaternik" s haubicama D-30 i samohodnim višecijevnim lanserima raketa Grad koje je bilo završni dio obuke šezdesetak novih hrvatskih topnika za koje su se pripremali tri mjeseca.

Kako će teći preustroj roda topništva i osnivanje nove Topničko-raketne pukovnije te njezino opremanje novim oružnim sustavom, samohodnom haubicom PzH 2000, pročitajte u razgovoru s brigadirom Tomislavom Pavičićem, zapovjednikom Topničko-raketne pukovnije ZOD-a.

Eminentni svjetski stručnjaci iz područja gašenja požara iz zraka okupit će se u travnju u Zadru na međunarodnoj konferenciji koja će biti izvrsna prigoda da se vide najnovija tehnička dostignuća u gašenju požara, ali i razmotri mogućnosti dijeljenja resursa protupožarnog zrakoplovstva i unaprijedi njihova interoperabilnost. Hrvatska je po uvježbanosti i iskustvu u tom području u samom svjetskom vrhu i konferencija će biti prigoda za predstavljanje posebnosti djelovanja našeg protupožarnog sustava, promociju cijelokupnog HRZ-a i PZO-a, a s obzirom na naše mogućnosti i znanja, možda i mnogo više...

Dok laserski sustavi nisu još postigli zrelost, u obrani od topničkog streljiva i bespilotnih letjelica preostaje oslanjanje na postojeće tehnologije, točnije na "klasičnije" raketne i topničke sustave... U ovom broju donosimo vam nastavak teksta o novim tehnološkim dostignućima iz područja protuzračne obrane.

RESOLUTE SUPPORT

Tranzicija u novu misiju donijela je skretanje od borbene operativne uloge prema misiji obučavanja, savjetovanja i pomoći afganistanskoj vojsci i policiji, što je prouzročilo i promjenu broja te vrste snaga koje ondje sudjeluju. Tendencija smanjenja vidljiva je i u broju naših pripadnika koji je od 31. prosinca 2014. sveden na ukupno 92. Pripadnici prvog HRVCON-a u novoj misiji raspoređeni su u dvije zone odgovornosti – u Zapovjedništvo za obuku, nadzor i pomoć (TAAC Capital) u Kabulu te u TAAC Sjever u Mazar-e-Sharifu gdje je smještena i glavnina snaga HRVCON-a...

S početkom nove godine, kako je i planirano, operacija potpore ISAF evoluirala je u misiju potpore miru nazvanu Odlučna potpora (*Resolute Support*). Tako je i 24. hrvatski kontingenat, koji se ondje našao u tom razdoblju, postao prvi hrvatski kontingenat nove misije. Sama tranzicija prema novoj misiji i novim zadaćama ujedno je označila i predaju potpune odgovornosti za sigurnost u ruke domaćih snaga odnosno u ruke Afganistanskih nacionalnih snaga sigurnosti (ANSF). Tranzicija u novu misiju donijela je skretanje od borbene operativne uloge prema misiji obučavanja, savjetovanja i pomoći afganistanskoj vojsci i policiji te promjenu broja i vrste snaga koje ondje sudjeluju. To je ujedno izravno utjecalo na brojčanu veličinu kao i na zadaće hrvatskog kontingenta u Afganistanu. Prema novim smjernicama, u Afganistanu ostaje otrpilike 12 500 pripadnika snaga članica NATO-a i partnerskih zemalja, što je svakako veliko smanjenje u odnosu na vrhunac 2011./2012. godine kad ih je ondje boravilo oko 130 tisuća. Sam fokus nove misije jače se orijentira prema obuci i savjetovanju afganističkih snaga. Neki brojevi govore da će između 1200 i 1400 obučavatelja provoditi glavne zadaće misije, dok će preostali dio snaga biti u potpori glavnih zadaća.

Tendencija smanjenja brojčane veličine vidljiva je i u broju naših pripadnika – HRVCON je početkom prošle godine brojio 170 pripadnika, dok je 31. prosinca 2014. sveden na ukupno 92. Pripadnici prvog HRVCON-a nove misije raspoređeni su u dvije zone odgovornosti – u Zapovjedništvo za obuku, nadzor i pomoći (*Train, Advise, Assist Command – TAAC*), i to u TAAC Capital u Kabulu te u TAAC Sjever u Mazar-e-Sharifu gdje je smještena i glavnina snaga HRVCON-a. Detaljan plan operacija u sklopu

nove misije odobrili su ministri vanjskih poslova NATO-a još krajem lipnja, a pravni okvir daje tzv. SOFA (*Status of Forces Agreement*), sporazum potpisani u Kabulu krajem rujna prošle godine, koji definira uvjete, kao i zadaće koje NATO-ove snage obavljaju u novim okvirima. Kad su u pitanju nove zadaće, s obzirom na to da je puna

odgovornost za sigurnosnu situaciju u području operacije sad na ANSF-u, osnovne su zadaće većine pripadnika HRVCON-a obuka i savjetovanje tih snaga. ANSF je sastavljen od dviju glavnih snaga

HRVCON U NOVOJ MISIJI OBUKA I SAVJETOVANJE

Pripremila: Petra KOSTANJŠAK, snimio Tomislav BRANDT, Stjepan BRIGLJEVIĆ

HRVATSKI SAVJETNICI

Dio hrvatskih pripadnika u Afganistanu raspoređen je u četiri temeljna savjetnička tima:

- ANA Regional Combat Battle School AT (ANA RCBS AT) šest savjetnika u Regionalnoj školi borbe obuke
- Afghanistan Uniformed Police Type A Police HQ AT (TAAC Sjever) tri savjetnika u Zapovjedništvu temeljne policije
- ANA SOK SOAT, četiri savjetnika u Savjetničkom timu Specijalne bojne u kopnenih snaga
- AIAT CSEL, pripadnik u Timu za savjetovanje

VOJNA MISIJI AFGANSKIH SAVJETNIČKIH SNAGA

RESOLUTE SUPPORT

Vrlo važnu zadaću imaju i pripadnici Satnije za zaštitu savjetničkih timova, čija je zadaća osiguranje i zaštita svih savjetničkih timova u TAAC-N-u u kampu "Shaheen"

OKVIR MISIJE

Okvir nove misije temelji se na sudjelovanju otprilike 12 500 pripadnika snaga iz 28 članica NATO-a i 14 partnerskih zemalja, od kojih će svaki preuzeti neke određene zadaće. Misija se vodi iz središta u Kabulu te iz četiri baze: u Mazar-e-Sharifu, Heratu, Kandaharu i Laghmanu.

– Afganistske nacionalne armije (ANA) i Afganistske nacionalne policije (ANP). Hrvatski su pripadnici raspoređeni u četiri temeljna savjetnička tima. Riječ je o savjetnicima u Regionalnoj školi borberne obuke ANA-e, zatim u Zapovjedništvu temeljne policije te u Savjetničkom timu Specijalne bojne ANA-e te pripadniku u Timu za savjetovanje kopnenih snaga. Vrlo važnu zadaću imaju i pripadnici Satnije za zaštitu savjetničkih timova (*Force Protection Train Advice Assist Company – FP TAA COY*), čija je zadaća osiguranje i zaštita svih savjetničkih timova u TAAC-N-u u kampu "Shaheen". Tu su i pripadnici SAROC-a (*Situational Awareness and Recovery Operations Center*), koji imaju zadaću stvaranja objektivne operativne slike situacije u p/o TAAC Sjever, kao i upravljanja aktivnostima snaga za zaštitu kampa "Mar-mal" te savjetničkih timova. Prateći promjenu strukture i zadaća HRVCON-a u misiji Odlučna potpora, snage pješaštva preuzele su zadaću zaštite "sigurnog prostora" (*Safe Haven*) u kampu "Shaheen" te zadaću neposredne zaštite savjetnika prilikom posjeta savjetovanim osobama (*Guardian Angel*). U sklopu te sastavnice nalaze se i pripadnici Vojske Crne Gore, a dio pozicija u SAROC-u preuzet će i pripadnici OS-a zemalja članica A-5 inicijative.

Hrvatsko sudjelovanje u misiji dobiva dodatnu sastavnicu jer su u tijeku pripreme za upućivanje sastavnice SPTC SOAT (*Special Police Training Center-Special Operations Advisory Team*) u područje Kabula, čija će glavna zadaća biti obuka i savjetovanje pripadnika afganistske specijalne policije.

POGLED UNATRAG

Pogledamo li unatrag, NATO i zemlje partneri u proteklih su 13 godina angažmana u Afganistanu uspješno potpomagali izgradnju ANSF-a koji ima potporu vlastitog naroda i uspješno je demonstrirao sposobnost predvođenja potrebnih borbenih operacija. Kako je vidljivo i iz novih zadaća hrvatskog kontingenta, misijom Odlučna potpora nastavlja se potpora Afganistancima u skladu s dogovorenim na NATO-ovim samitima u Lisabonu, Chicagu i Walesu. Iako nije karakterizirana kao borbena, nego savjetodavna misija, u Afganistanu su i dalje prisutne jednake prijetnje pa je zato potrebna neprekidna tjesna suradnja s afganistanskim snagama kako bi se sigurnost održala na zadovoljavajućoj razini. Prema potpisanim sporazumima, koji su temelj nove misije, sve snage koje ostaju u Afganistanu i dalje moraju biti spremne obraniti se od mo-

gućih napada i prijetnji, kao i braniti prisutne instruktore, obučavatelje i druge sudionike misije.

U novoj misiji može se prepoznati nekoliko ključnih područja koja čine okvir i smjernice za afganistske snage sigurnosti. Ključne su funkcije raspoređenih snaga: potpora planiranju, izradi programa i proračuna te osiguravanje nadzora, transparentnosti i odgovornosti. Uključena je i potpora ostvarivanju načela vladavine prava i upravljanja te potpora establišmentu u uspješnom održavanju procesa novčenja, obuke, upravljanja i razvoja sigurnosnih snaga. Dakle, fokus snaga u misiji usmjerjen je na izgradnju i očuvanje postojećih sposobnosti afganistanskih snaga. Osim asistiranja i potpore te savjetodavne funkcije, saveznici i partnerske zemlje predani su i dugoročnoj potpori međunarodne zajednice pružanjem finansijske pomoći domaćim snagama.

Ono što operacija ISAF ostavlja u naslijeđe jest uspješno ostvareno partnerstvo s Afganistancima, kojim su uspostavljene i razvijene domaće

snage sigurnosti, a danas broje oko 350 000 ljudi i u svojim rukama imaju punu odgovornost za sigurnost u zemlji. Tijekom 2014. godine ANSF je spriječio talibane u ometanju nacionalnih izbora, omogućivši time da više od sedam milijuna ljudi iskoristi svoje pravo glasa. To je pak vodilo uspostavi Vlade nacionalnog jedinstva što za Afganistan znači vrlo bitnu demokratsku tranziciju vlasti, prvu takvu u povijesti zemlje.

Za razliku od ISAF-a, u misiji Odlučna potpora pripadnici snaga NATO-a i partnera u najvećem će dijelu raditi s visokopozicioniranim pripadnicima ANSF-a te u ministarstvu unutarnjih poslova i obrane, kao i s vrhom ANA-e i policije. Odlučna potpora opisana je kao neborbenja misija u kojoj se snage NATO-a neće izravno uključivati u borbe u kojima sudjeluju snage ANSF-a. Fokusirat će se na pomaganje afganistanskim dužnosnicima u stvaranju strateških i operativnih planova, kao i u logističkom i distribucijskom planiranju, selekciji, obuci, izobrazbi i slično. ■

ZAPOVJEDNO IZVIĐANJE U PODRUČJU MISIJE

Zapovjednik drugog hrvatskog kontingenta u misiji Odlučna potpora (2. HRVCON RS) brigadir Stanko Paradžiković s osobnom skupinom boravi u području misije sa zadaćom upoznavanja sa svim sastavnicama i stožernim osobljem te zadaćama koje obnašaju pripadnici 1. HRVCON-a RS-a. Skupina je obišla sve sastavnice i stožerno osoblje u Kabulu i Mazar-e-Sharifu i upoznala se sa sposobnostima i zadaćama koje naši pripadnici u međunarodnom okruženju provode u novoj misiji od 1. siječnja 2015. u okviru svojih sastavnica ili pojedinačnih dužnosti u nacionalnom i RS C2 sustavu. Održan je i radni sastanak sa zamjenikom zapovjednika TAAC-N-a (Training Assist Advice Command – North) američkim brigadirom Paulom Saratom. Istaknuto je kako je nova misija s novim mandatom težišno usmjerena na obuku i savjetovanje pripadnika afganistanskih snaga. Brigadir Sarat ujedno je pohvalio rad HRVCON-a u međunarodnom okruženju.

Tijekom posjeta Afganistanu provedeno je i zapovjedno izviđanje i upoznavanje sa svim našim sastavnicama. U Zapovjedništvu TAAC-N-a skupina je obišla sve ustrojstvene jedinice u kojima rade pripadnici HRVCON-a te pripadnici FP TAA koji provode zadaće u Mazar-e-Sharifu na dvjema lokacijama, u kampovima "Marmal" i "Shaheen", gdje osiguravaju područje "Safe Haven" te pružaju potporu savjetnicima u provedbi zadaće (Guardian Angel). Upoznati su i s radom savjetnika u RCBS-u (Regional Command Battle School). Dio HRVCON-a nalazi se i u Kabulu gdje pojedini pripadnici rade na vrlo zahtjevnim i odgovornim dužnostima u Zapovjedništvu RS-a koje je upravo izvršilo transformaciju i preustroj zbog nove misije i novih dodijeljenih zadaća.

Velik doprinos daju i pripadnici Vojne policije u čijem su sastavu i dva službena psa koja provode pregledе u zračnoj luci, pregledе pri najvažnijim aktivnostima i posjetima najviših dužnosnika te druge vojnopolicijske zadaće. Vojni policijaci također su angažirani i na savjetničkim zadaćama u kampu „Pamir“ gdje pripadnicima afganistanskih policijskih snaga prenose svoja znanja i iskustva. U sastavu kontingenta je i Nacionalni element potpore koji je iznimno važan jer osigurava svekoliku potporu životu i radu pripadnika HRVCON-a u cijelom području misije.

Nakon obilaska svih sastavnica održan je radni sastanak skupine na izviđanju sa svim voditeljima i zapovjednikom 1. HRVCON-a RS-a brigadirom Slobodanom Kratohvilom. Na sastanku je, među ostalim, razmotreno i što je sve potrebno učiniti u pripremi, preduputnoj obuci i uvježbavanju sljedećeg kontingenta kako bi na rotaciju u područje misije došao što spremniji.

22. OBLJETNICA VRO MASLENICA

22. SIJEČNJA 1993. U RANOJUTARNJIM SATIMA POČELA JE JEDNA OD PRVIH VELIKIH OSLOBODILAČKIH OPERACIJA HRVATSKE VOJSKE I MUP-a, KOJA JE OZNAČILA SVOJEVRSNU PREKRETNICU U DOTADAŠNJEM TIJEKU DOMOVINSKOG RATA – OPERACIJA MASLENICA. U SPOMEN NA TE SLAVNE DANE DOMOVINSKOG RATA, U ZADRU JE PRIGODNO OBILJEŽENA OBLJETNICA OPERACIJE I SJEĆANJE NA SVE KOJI SU U NJOJ SUDJELOVALI, A POSEBICE ONE KOJI SU DALI SVOJE ŽIVOTE...

OPERACIJA KOJA JE TIJEK

Prije 22 godine, 22. siječnja u ranojutarnjim satima počela je jedna od prvih velikih oslobodilačkih operacija Hrvatske vojske i MUP-a, koja je označila svojevrsnu prekretnicu u dotadašnjem tijeku Domovinskog rata – operacija Maslenica. Izvedena je u potpunoj tajnosti. U samo 72 sata i uz sudjelovanje svih triju grana Oružanih snaga oslobođeno je gotovo stotinu četvornih kilometara dotad okupiranog hrvatskog teritorija i ostvareni su svi glavni ciljevi operacije. Bila je ključna za obranu Hrvatske od neprijateljske agresije i daljnja vojna djelovanja Hrvatske vojske i MUP-a. U spomen na te slavne dane Domovinskog rata, u Zadru je 21. siječnja počelo svećano obilježavanje 22. obljetnice VRO Maslenica. Ispod središnjeg križa na zadarskom gradskom groblju položeni su vijenci i odana počast svim u operaciji poginulim hrvatskim braniteljima.

Zajednički su vjenac položila izaslanstva Predsjednika RH, Hrvatskog sabora i Vlade RH na čelu s predsjednikom Hrvatskog sabora Josipom Lekom, potom izaslanstvo OSRH i Ravnateljstva policije na čelu s izaslanikom ministra obrane i načelnika GS OSRH general-bojnikom Matom Ostovićem, predstavnici Zadarske županije, Grada Zadra i udruga hrvatskih branitelja, među kojima i umirovljeni general Ante Gotovina i drugi, a potom su vijenci položeni i na spomen-obilježju 3. bojne 4. gbr Imotski Sokolovi u Zadru. Obilježavanje je nastavljeno mimohodom pripadnika ratnih postrojbi, sudionika operacije Maslenica, starom jezgrom grada Zadra te okupljanjem u crkvi sv. Šime gdje je služena misa, a koncelebriranu je euharistijsku službu predvodio nadbiskup zadarski mons. Želimir Puljić.

PREDSTAVLJANJE KNJIGE OPERACIJA MASLENICA - SJEĆANJE SUDIONIKA

Mimohod ratnih zastava nakon mise je nastavljen do Kazališta lutaka gdje je predstavljena knjiga *Operacija*

Maslenica - sjećanje sudionika, autora Tomislava Šulja i Vladimira Brnardića, u izdanju Hrvatskog memorialno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata (HMDCDR).

To je osma u nizu knjiga iz serije Memoarsko gradivo u izdanju Hrvatskog memorialno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata. Nastala je kao rezultat prikupljanja sjećanja sudionika za dokumentarni film *Maslenica* u produkciji HRT-a, sniman povodom dvadesete obljetnice operacije 2013. godine. Budući da u dokumentarni film nije mogla stati sva prikupljena memoarska građa, javila se ideja o knjizi u kojoj bi se objavila i ostala vrijedna svjedočanstva sudionika kako bi bila dostupna široj javnosti.

Sabrana su sjećanja stotinjak hrvatskih branitelja, neposrednih sudionika operacije, iz kojih se može puno toga iščitati jer govore o proživljenoj dramatičnoj ratnoj stvarnosti u kojoj se isprepliće tuga za poginulima i radost u pobjedama, te koja bi se, kako je istaknuo recenzent umirovljeni general Rajko Rakić, trebala naći u svakoj knjižnici i školi kao vrijedan i autentičan dokument ratnog vremena. Priče su uvjerljive i istinite, događaji i lica stvarni, sjećanja su to koja ne ostavljaju nikog ravnodušnim.

“Knjiga sadržljivo pridonosi boljem razumijevanju operacije Maslenica i njezinu značaju za konačnu pobjedu u Domovinskom ratu,” rekao je urednik dr. sc. Ante Nazor, napomenuvši kako njezinim objavljuvanjem nije završeno prikupljanje memoarskog gradiva o operaciji Maslenica te je pozvao na suradnju i ostale sudionike koji smatraju da imaju što reći o spomenutoj temi, ili svojim sjećanjima, zapažanjima i primjedbama žele pridonijeti cijelovitijoj slici.

Idućeg je dana izaslanstvo načelnika GS OSRH predvođeno zamjenikom zapovjednika i načelnikom Stožera HKoV-a brigadnim generalom Mladenom Fuzulom položilo vijence i u Kašiću i Islamu Latinskom, a u crkvi sv. Frane u Jesenicama služena je misa. ■

Vesna PINTARIĆ, snimio Željko STIPANOVIC

PROMIJENILA DOMOVINSKOG RATA

Vojno-redarstvena operacija Maslenica počela je 22. siječnja 1993. u šest sati ujutro pod kodnim imenom Gusar. U tri su dana hrvatski branitelji u zadarskom zaleđu oslobodili petnaestak sela te bitne strateške točke kao što je Novsko ždrilo i zrakoplovna baza "Zemunik". Operacija je bila ključna za povezivanje sjevera i juga Hrvatske i daljnja vojna djelovanja Hrvatske vojske i MUP-a. U prva je tri dana poginulo 19 pripadnika Hrvatske vojske i MUP-a, a ranjeno ih je 70, no zbog snažnih topničko-raketnih i tenkovskih, a povremeno i pješačko-diverzantskih napada agresora koji su uslijedili odmah nakon operacije, do 31. ožujka 1993. poginulo je 127 hrvatskih branitelja. U operaciji Maslenica bile su angažirane sve grane Oružanih snaga RH, a sudjelovale su postrojbe tadašnjeg Zbornog područja Split (4. gardijska brigada, taktičke grupe 112. i 113., 126. brigada, 7. domobranska pukovnija, 40. inženjerijska bojna, 72. bojna Vojne policije), specijalne postrojbe MUP-a, dijelovi 9., 3., 2. i 1. gardijske brigade, dijelovi postrojbi Glavnog stozera HV-a, Središnjica električnog djelovanja Split, kopnene, diverzantske i pomorske snage HRM-a te Eskadrila helikoptera HRZ-a i PZO-a.

RAZGOVOR

S NOVOM OPREMOM UZ RA TOPNIČKIM POSTROJBAMA

TIJEKOM GODINE OČEKUJE NAS PREUSTROJ RODA TOPNIŠTVA I OSNIVANJE NOVE TOPNIČKO-RAKETNE PUKOVNIJE. ONA ĆE BITI NOSITELJ CIJELOG RODA, A DVJE GARDIJSKE BRIGADE NAJVJEROJATNIJE ĆE ZADRŽATI NEŠTO MANJI TOPNIČKI ELEMENT. ISTODOBNO S PREUSTROJEM RADIMO I NA OPREMANJU PUKOVNIJE NOVOM OPREMOM, PRIJE SVEGA NOVIM ORUŽNIM SUSTAVOM, SAMOHODNOM HAUBICOM PZH 2000 - 155 mm. S NOVOM ĆEMO OPREMOM BITI SPOSOBNI SUDJELOVATI I U MEĐUNARODnim OPERACIJAMA TE BITI APSOLUTNO RAVNOPRAVAN PARTNER NAJSUVREMENIJIM TOPNIČKIM POSTROJBAMA BILO KOJE ZEMLJE NATO-a...

Nakon godina provedenih u međunarodnom okruženju (zamjenik zapovjednika misije UNMOGIP u Kašmiru, zapovjednik Obučnog središta za međunarodne vojne operacije u Rakitju, vojni savjetnik predstavnštva RH pri UN-u u New Yorku), brigadir Tomislav Pavičić vratio se svojoj pravoj vojničkoj struci: topništvu. No, biti na čelu Topničko-raketne pukovnije (TRP) uovo vrijeme znači puno više od te funkcije. Topnik s iskustvom iz Domovinskog rata provešt će zajedno sa suradnicima preustroj svoje postrojbe, što znači i preustroj cijelog tog roda u OSRH, te implementaciju i sudjelovanje u nabavi novog oružja, samohodne haubice PzH 2000 i uz nju vezanih sustava. Iako brigadir Pavičić poslovno uglavnom boravi u Bjelovaru i Zagrebu, razgovarali smo na poligonu "Eugen Kvaternik" na Slunju gdje je promatrao završni dio obuke novoprstiglih topnika u OSRH.

Vaš komentar upravo završene obuke?

U ovom smo ciklusu obuke radili tako da vojnike pripremamo za sve zadaće koje mogu očekivati nakon što stignu u postrojbu. Naglasio bih da je obuka provedena u Topničko-raketnoj pukovniji i većina polaznika sad odlazi u topničko-raketne bojne dviju gardijskih brigada. Međutim, tijekom godine očekuje nas preustroj roda topništva i osnivanjem nove Topničko-raketne pukovnije koja

će biti operativna postrojba mnoge ćemo od tih vojnika dobiti natrag. Obuku smo tako, praktički, radili za svoje potrebe.

Kakve će biti osnovne ustrojbene promjene?

Osnove preustroja definirane su i, rekao sam, očekujemo da počne tijekom godine. Načelno, TRP će biti nositelj cijelog roda, a dvije gardijske brigade najvjerojatnije će zadržati nešto manji topnički element, sigurno manji od razine bojne koji sad imaju. Istodobno s preustrojem Pukovnije i brigada, radimo i na opremanju Pukovnije novom opremom, prije svega novim oružnim sustavom, samohodnom haubicom PzH 2000 - 155 mm. Dva će procesa ići usporedno, s ciljem da se krajem godine, u vrijeme kad očekujemo dolazak prvih haubica, već pripremi osnova postrojbe koja će ih primiti. TRP će se temeljiti na dvjema skupinama oružnih sustava. Jednu skupinu čini već spomenuta haubica, bit će oružje bojne koja će imati tri bitnice s po četiri haubice. Druga će bojna biti opremljena raketnim sustavima VBR Grad i Vulkan. Naravno, tu će biti i zapovjedni i drugi elementi koji čine pukovniju.

Osnovna će zadaća TRP-a biti pružanje vatrene potpore postrojbama OSRH gdje god to bude potrebno?

Tako je, bit će namijenjena za opću potporu cjelokupnom HKoV-u, na bilo kojem težinskom pravcu djelovanja, makar ne treba zaboraviti ni topničke elemente gardijskih brigada koji će davati izravnu potporu svojim postrojbama. No, s novom opremom bit ćemo sposobni sudjelovati i u međunarodnim operacijama te biti absolutno ravноправan partner najsuvremenijim topničkim postrojbama bilo koje zemlje NATO-a.

Hoće li haubica D-30 ostati u gardijskim brigadama?

Najvjerojatnije, a slično je i s aktualnim samohotkama Gvozdika. To je osnovica na kojoj će se tamo raditi.

TRP više neće imati predviđene pričuvne elemente?

Ne, TRP će biti djelatna, operativna postrojba, dok će rod topništva imati i pričuvne postrojbe koje će se i dalje temeljiti na starijim oružnim sustavima, prije svega topovima od 130 i haubicama od 155 milimetara.

Gdje će TRP biti fizički smješten?

U potpunosti na Slunju. Od trenutka kad se stvore uvjeti, cilj je da se to učini u što kraćem roku. Trenutačno je moguć smještaj jedne bojne i to će biti ona opremljena *pancerhaubicama*.

SVLR Vulkan, koji zadnjih godina nije korišten, ostat će u naoružanju Pukovnije. Hoće li uskoro s njim biti provedena vježba?

Nastojimo ih vratiti u operativnu uporabu, a većih neispravnosti na njima nema. Planiramo novi detaljan pregled i otklanjanje manjih problema. Moja je optimistična želja da ih koristimo već u sljedećem ciklusu specijalističke obuke, na proljeće ili ljeto.

Najavili ste i intenzivnije vježbe sa svijetlećim strelijivom?

Svakako! Među ciljevima nadolazećeg ciklusa obuke jesu i noćna gađanja, s osvjetljavanjem i bez njega.

Danas su aktualni PzH 2000, no imate li u dalnjim konstrukcijama, kao stručnjak, u vidu oprema-

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

ME S NAJSUVREMENIJIM MA ZEMALJA NATO-A

Topničko-raketna pukovnija bit će djelatna, operativna postrojba, dok će rod topništva imati i pričuvne postrojbe, koje će se i dalje temeljiti na starijim oružnim sustavima. Pukovnija će se temeljiti na dvjema skupinama oružnih sustava. Jednu skupinu čini već spomenuta haubica i bit će oružje bojne koja će imati tri bitnice s po četiri haubice. Druga će bojna biti opremljena raketnim sustavima VBR Grad i Vulkan.

Pripremljena je projektna dokumentacija za izgradnju smještajnog objekta za PzH te objekta u kojem će se provoditi obuka. Očekujemo da u proljeće počnu radovi i da budu gotovi prije dolaska prvih haubica

brigadir Tomislav PAVIČIĆ,
zapovjednik Topničko-
raketne pukovnije ZOD-a

RAZGOVOR

nje i nekim drugim zapadnim sustavima?

Govorio bih prije svega o kalibru. Mislimo da bismo, u cijevnom topništvu, trebali kompletno uvesti kalibr 155 mm. Sve novije članice NATO-a imaju jednaku namjeru i pomalo rade konverziju istočnih kalibara 122 mm ili 152 mm u 155 mm. Smatram da ćemo u daljoj budućnosti svakako morati razmišljati o promjeni raketnih sustava. Prvi je razlog njihova starost, a tu je i domet te kalibrar. U zapadnim zemljama većinom se koristi kalibr 227 mm i ostvaruju se dometi veći od 50 km.

MORH je ugovor za PzH 2000 potpisao 5. prosinca prošle godine, a vrlo brzo nakon tога u Njemačku su na obuku upućeni budući obučavatelji iz OSRH?

Da, 6. siječnja na nekoliko je različitih obučnih programa upućeno 13 ljudi iz HKoV-a i sedam iz ZzP-a. Svi će oni nakon povratka s predmetnih izobrazbi imati zadaću pripremiti izobrazbu i obuku osoblja u Hrvatskoj, ali i izvršavati vlastite zadaće vezane uz PzH 2000. Voditelji izobrazbe redovito nam se javljaju i vrlo su zadovoljni ponuđenim sadržajima. Jednako su tako oduševljeni pancerhaubicama! Jednako bitno kao i ulaganje u tehniku jest ulaganje u ljude, i zaista želimo dobro selektirati te puno uložiti u mlađe časnike i dočasnike, u njihovu obuku i stvoriti kadar koji će novi sustav pratiti desetak godina, a možda i dulje.

Same će haubice imati adekvatan smještaj na Slunju?

Pripremljena je projektna dokumentacija za izgradnju smještajnog objekta za PzH te objekta u kojem će se provoditi obuka i održavanje. Očekujemo da na proljeće počnu radovi i da budu gotovi prije dolaska prviha haubica.

Posebno je pitanje sustav za upravljanje vatrom (SUV)?

Kupili smo haubice koje su već korištene u Bundeswehru i bez SUV-a. No, uz njih dobivamo računalno koje se nalazi unutra i sposobne su same otvarati vatru i djelovati kao zasebne vatrene jedinice. Međutim, da bi bile spojene u vodove, bitnice i bojnu, moramo se opremiti SUV-om i koristiti ih kao veću vatrenu jedinicu. Također, osim nabave samog oružnog sustava moramo na-

Početkom siječnja na nekoliko je različitih obučnih programa upućeno 13 ljudi iz HKoV-a i sedam iz ZzP-a. Svi će oni nakon povratka s predmetnih izobrazbi imati zadaću pripremiti izobrazbu i obuku osoblja u Hrvatskoj, ali i izvršavati vlastite zadaće vezane uz PzH 2000. Jednako bitno kao i ulaganje u tehniku je ulaganje u ljude, i zaista želimo dobro selektirati te puno uložiti u mlađe časnike i dočasnike, u njihovu obuku i stvoriti kadar koji će novi sustav pratiti desetak godina, a možda i dulje

Prihvaćanjem SUV-a (sustav za upravljanje vatrom) pancerhaubica skačemo u informatičko doba u kojem ćemo se koristiti satelitskim navođenjem, prijenosom računalnih podataka i, konačno, slike

dograditi svoje sposobnosti otkrivanja cilja. Stoga ćemo iskoristiti projekt opremanja haubicama PzH 2000 da bismo izgradili ne samo SUV, nego cijelokupan sustav vatrene potpore. Cijeli ćemo proces ugovarati preko NATO-ove Agencije za potporu (NATO Support Agency - NSPA). Vjerojatni će partner u projektu biti proizvođač PzH 2000, tvrtka KMW. Neće nam samo prilagoditi haubicu, nego će u potpunosti za naše potrebe razviti novi SUV i sustav za otkrivanje cilja. To će biti napravljeno na razini najmodernijih sustava.

Dakle, nove haubice i sustav vatrene potpore modernizirat će cijelo topništvo te utjecati i na druge postrojbe?

Volim reći mlađim časnicima u postrojbi da je prihvaćanje tog kompletнog sustava za nas korak od jednog stoljeća. Rad, procedure i tehnika kojima se koristimo u otkrivanju cilja, usmjeravanju oružja i računanju elemenata godinama nisu znatnije mijenjani, a mijenjali su se kalibri, domet i streljivo. Prihvaćanjem SUV-a i pancerhaubica skačemo u informatičko doba u kojem ćemo se koristiti satelitskim navođenjem, prijenosom računalnih podataka i, konačno, slike.

Hoće li biti uključene i besposadne letjelice?

U topništву ih nećemo imati samostalno, ali ćemo u ustroju imati element koji će moći interpretirati podatke, analizirati ih i distribuirati SUV-u. Dakle, bit ćemo sposobni za prihvat informacija od besposadnih letjelica koje će se nalaziti u sastavu drugih postrojbi OSRH.

Predviđena je i obuka na simulatoru?

U samoj obuci za PzH koriste se dvije vrste simulacija. Jedna je čista računalna gdje se sve zadaće i uloge u jednoj postrojbi topništva u potpunosti mogu simulirati na računalu. Kupit ćemo malo simulacijsko središte u kojem će se računalom simulirati uloge prednjih motritelja, računatelja, vatrene dijela... Drugi se simulacijski sustav postavlja na samo oružje, tzv. short barrel, ili skraćena cijev za potpunu simulaciju djelovanja same haubice, uključujući ubacivanje vježbovnog zrna u cijev, trzaj kompletne kupole, zauzimanje elemenata, sve u zatvorenom prostoru i bez paljenja motora, s pomoću električne energije.

Je li streljivo od 155 mm koje OSRH već ima primjерено za PzH?

Streljivo M-107 kompatibilno je s haubicom, ali imamo puno manji domet od onog koji želimo postići. Koristit ćemo ga za obučna gađanja na udaljenostima do 15 km, a dodatnim barutnim punjenjima možemo ga sposobiti da djeluje do 27 km, što nam je cilj u sljedećih godinu ili dvije. U konačnici, naravno da ćemo nabavljati streljivo koje će nam omogućiti gađanje do 40 km, što je naš konačni cilj. Vjerojatno ćemo se usmjeriti i prema nabavi tzv. pametnog streljiva kojim ćemo dobiti dodatne sposobnosti, gađanje točkastog cilja, cilja u pokretu, pa i vođenja protuoklopne borbe na udaljenostima do 25 km. To će biti više vrsta pametnog streljiva koje je već u operativnoj uporabi stranih oružanih snaga. No, pratit ćemo i razvoj najnovijih riječi tehnike kao što je streljivo Excalibur ili Vulcan. Potonje, recimo, omogućuje postizanje udaljenosti od 70, pa čak i 80 km.

Zanimljiv je sustav za održavanje haubice, također preko NSPA-e?

Hrvatska se pridružila NSPA-i (NATO Support Agency) upravo zbog projekta PzH. Agencija ima nekoliko programa, a jedan je od njih LCV (Land Combat Vehicle), koji se odnosi na borbena vozila kopnene vojske. U okviru njega najdaje se otišlo u kooperaciju zemalja koje koriste PzH: Njemačke, Italije, Nizozemske, Grčke i sad Hrvatske. NSPA za potrebe svih zemalja pomaže ne samo u održavanju, nego i u modernizaciji same haubice, a jednako tako izlazi ususret u nabavi streljiva ili sekundarnog naoružanja poput puškostrojnica na samoj haubici. To će nam znatno olakšati održavanje, a aktivnim sudjelovanjem u NSPA-i moći ćemo pratiti daljnji razvoj haubice, streljiva, uz samo djelomično sudjelovanje u troškovima budućih modernizacija. Možemo se koristiti međusobnim sposobnostima, s ostalima dijeliti bazen pričuvnih dijelova i tako znatno pojediniti uslugu i razmjeniti iskustva. Dobit ćemo kvalitetniju i jeftiniju uslugu nego da u nešto idemo sami jer bi samostalno održavanje količine od samo 12 haubica za nas bilo jako nerentabilno. Vjerujem da će to biti dobar put i za ostale nove oružne sustave u OSRH. To je, u punoj mjeri, korištenje članstva u NATO-u za dobrobit i interes OSRH i Hrvatske. ■

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

VOJNI POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

BOJNO GAĐANJE NA HAUBICAMA D-30 I SAMOHODNIM VIŠECIJEVNIM LANSERIMA RAKETA GRAD ZAVRŠNI JE DIO OBUKE ŠEZDESETAK NOVIH HRVATSKIH TOPNIKA NA VOJNOM POLIGONU "EUGEN KVATERNIK" ZA KOJE SU SE PRIPREMALI TRI MJESECA. BIO JE TO TRENUTAK U KOJEM SU SE VIDJELI REZULTATI ULOŽENOG NAPORA I BESKRAJNIH PONAVLJANJA...

ZAVRŠETAK SPECIJALISTIČKE OBUKE RODA TOPNIŠTVA

Šatorski grad, pravi veliki vojni tabor na najvećem poligonu OSRH "Eugen Kvaternik" na Slunju bio je prilično naseljen u danima siječnja, pun mlađih vojnika koji su polazili završni dio specijalističke obuke. Tu su djevojke i momci iz rođova topništva, oklopnjštva, NBKO-a i veze, a u blizini se među brojnim vozilima najviše ističu moćne "osamdeset četvorke". Prvi je to slučaj takvog združenog taborovanja novopečenih vojnika. No, Hrvatski

vojnik pozvali su iz Topničko-raketne pukovnije (TRP) Zapovjedništva za obuku i doktrinu te moramo krenuti ka Močilima, lokaciji udaljenoj pola sata vožnje koja je omiljeno odredište topnika. Ondje obično stacioniraju svoje oružje za bojna gađanja. Jutro je tmurno, oblačno i maglovito, cesta načićkana rupama i blatnjava pa smo sretni što se vozimo terencem. Stižemo u malo nezgodan trenutak, nadležni časnik upravo predaje prijavak

netom pristiglom zapovjedniku TRP-a brigadiru Tomislavu Pavičiću. Bojno gađanje, završni dio obuke šezdesetak novih hrvatskih topnika, previše je važan događaj za taj rod da bi ga zapovjednik Pukovnije propustio. Izlazimo iz vozila i odmah stavljamo kacige na glavu. Inzistira se na mjerama sigurnosti i civili ne smiju biti iznimka.

Impresivan prizor ukopanih haubica D-30 dobro nam je poznat. No, umje-

sto iskusnih gardista, taj su put uz njih neka nova lica, širom otvorenih očiju. Bojno je gađanje nešto za što su se pripremali tri mjeseca, trenutak u kojem će se vidjeti rezultati uloženog napora i beskrajnih ponavljanja. Njihovi su instruktori jednako ozbiljni. U taj su dan uložili svoje znanje i strpljenje, a na njima leži velika odgovornost za sigurnost vojnika. Nekoliko desetaka metara iza haubičkih položaja u prirodnoj se udu-

VOJNI POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

bini nalazi kamion. Improvizirano, u njegovu su stražnjem, transportnom dijelu smješteni zapovjedni elementi bitnice. Zaštićeni pod ceradom, veza su među topnicima i motriteljima, izračunavaju, primaju te distribuiraju sve potrebne podatke. Okružje nadopunjaju časnici i dočasnici koji sudjeluju u obuci te medicinari, pirotehničari i vatrogasci zaduženi za sigurnost.

Promatramo ponajprije vojnike koji se obučavaju za topničko-haubičku, a u blizini su i oni koji se obučavaju za topničko-raketnu, topografsku, izvidničku i računateljsku specijalnost.

Kad je riječ o takvim gađanjima, nema prevelike žurbe. Najbitnija je preciznost i poštivanje svih potrebnih procedura i zato se osnovno oružje "upucava" prilično dugo vremena. No, isplati se čekati da se

vidi vatreni bljesak i čuje gromoviti "Bum!", a potom kratak odjek i zvuk početka leta projektila. Vremenska je situacija daleko od idealne za topnike: magla i oblaci smanjuju vidljivost, a povremeno zasmeta i lagana kiša. No, lica vojnika ne mijenjaju se i ne može se čuti niti jedna suvišna riječ, tek gromoglasne zapovijedi, odgovori, potvrde i brojevi. Nakon nekog vremena najzad stižu plotuni i riječi koje su glazba za uši polaznika obuke: "Gadanje uspješno!"

Kacige ustupaju mjesto kapama i najzad vidimo osmijehe zadovoljstva i olakšanja. Kreću dojmovi i prepričavanja, a instruktori i zapovjednici raspravljaju i izmjenjuju stručne komentare. Još nismo gotovi jer želimo vidjeti kako su se polaznici snašli na možda najatraktivnijem oružnom sustavu Hrvatske kopnene vojske, samohodnim višecijevnim lanserima

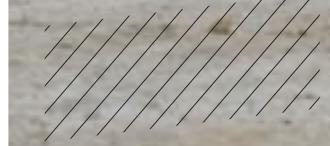

Poručniku Zoranu Goluboviću nije bilo prvi put da na terenu zapovijeda paljbenim haubičkim vodom. Činio je to u Časničkoj školi koju je nedavno završio. Istaknuo je: "Sad mi je bilo lakše, u postrojbi sam stekao nova znanja i iskustvo, imao sam dobre mentore i ljude oko sebe. S novim je topnicima odgovornost još veća stoga smo stavljavili poseban naglasak na mjere sigurnosti prije svake obuke ili predavanja. Dobro su uvježbani, od samih su početaka radili na haubici i mislim da su spremni za ulazak u postrojbu. Zadovoljan sam jer su rezultati odlični, sve je padalo točno u cilj, a bez izvanrednih dogadaja."

Nakon gađanja haubicom D-30, **vojnik Neven Lukina** kaže da u početku nije bio siguran što mu donosi topništvo, ali sad je sretan što je dobio taj rod. Gađanje, kako je rekao: "Potpuno drukčiji dogadjaj od onog što sam dosad čuo i vidiо. Promijenilo me organizacijski, moraš poštovati pravila i mijere sigurnosti jer je riječ o jaku ozbiljnoj stvari, ne smiješ biti u krivo vrijeme na krivom mjestu. Dražimo je da sam imao instruktore koji su mi bili svaki put pri ruci u bilo kakvim pitanjima. Rezultat se vidi: odradili smo sve kako treba i kako se tražilo od nas."

Vojnik Martin Šaško postaje poslužitelj na SVLR-u, a gađanje je bilo ono što je nestripljivo očekivao tijekom sva tri mjeseca teorijske i praktične obuke. "Sve je proteklo odlično, bili smo obučeni i funkcionalni, radili i ponašali se kao tim. Jako smo zadovoljni, tako sretni, što radimo na tako atraktivnom sustavu."

raketa Grad, ili VBR-ima, kako im je popularniji naziv. Paljeni položaj je, kao i uvjek, fizički odvojen od haubičkog, ali vožnja je kratka, tek nekoliko minuta. Taj smo put na većoj udaljenosti od oružja i tek možemo primijetiti automatizam posada koje često odlaze i primiču

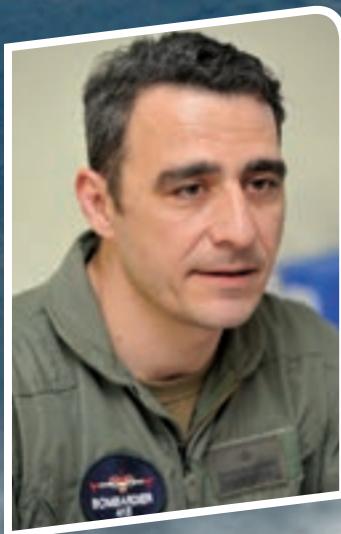
se VBR-ima. Situacija je slična kao na prethodnom mjestu i upucavanje osnovnog SVLR-a traje prilično dugo. Ali, plotun tih raketa velika je nagrada ako vas zanima vojna tehnika, prizor koji ne može dočarati nikakva rekonstrukcija, nikakav opis, film ili slika. Na kraju, ono najvažnije, za-

ključak je opet jednak: gađanje je bilo uspješno.

Odlazimo prije raščlambe koja će dati konačan odgovor ne samo o bojnom gađanju i pojedincima, nego o cje-lokupnoj dugotrajnoj obuci novih topnika. Ozbiljnost, interes i motivacija koju su pokazali govori mnogo.

Pokazali su da mogu, a profilirat će se i napredovati još niz godina. U službu ulaze u vrlo bitnom, prekretničkom razdoblju za hrvatsko topništvo. Najbitnije je da im se omogući da mogu vježbati, vježbati i vježbati, da vatrica i gromovi topova budu što češći na velikom poligonu. ■

NAJAVA

“Već se godinama,” ističe bojnik Davor Turković, “pokušava naći najprihvativljivije rješenje budućeg razvoja protupožarnog sustava, udruživanjem i razmjenom resursa, a naša je namjera da ga upravo na ovoj konferenciji pronađemo. Trenutačno postoje dvije vizije razvoja sustava. Jedna je standardiziranje postojećeg stanja, a druga je mogućnost ustrojavanja združenih europskih protupožarnih snaga kojima bi se upravljalo iz jednog središta. Prvi bi korak bilo organiziranje rotirajućeg dežurstva zemalja članica EU-a u kojem bi svaka zemlja određeno vrijeme davala svoje resurse.”

EMINENTNI SVJETSKI STRUČNJACI IZ PODRUČJA GAŠENJA POŽARA IZ ZRAKA OKUPIT ĆE SE U TRAVNU U ZADRU NA MEĐUNARODNOJ KONFERENCIJI KOJA ĆE BITI IZVRSNA PRIGODA DA SE VIDE NAJNOVIJA TEHNIČKA DOSTIGNUĆA U GAŠENJU POŽARA, ALI I RAZMOTRE MOGUĆNOSTI DIJELJENJA RESURSA PROTUPOŽARNOG ZRAKOPLOVSTVA I UNAPRIJEDI NJIHOVU INTEROPERABILNOST. HRVATSKA JE PO UVJEŽBANOSTI I ISKUSTVU U TOM PODRUČJU U SAMOM SVJETSKOM VRHU I KONFERENCIJA ĆE BITI PRIGODA ZA PREDSTAVLJANJE POSEBNOSTI DJELOVANJA NAŠEG PROTUPOŽARNOG SUSTAVA, PROMOCIJU CJELOKUPNOG HRZ-a i PZO-a, A S OBZIROM NA NAŠE MOGUĆNOSTI I ZNANJA, MOŽDA I MNOGO VIŠE...

PROTUPOŽARNA ESKADRILA DOMAĆIN O GAŠENJU

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

MEĐUNARODNE KONFERENCIJE POŽARA IZ ZRAKA

"Hrvatska je jedina zemlja u Europi koja ujedinjuje tri karakteristike koje su bitne prilikom izgradnje složenog protupožarnog sustava: turistička smo zemlja, imamo sve tipove letjelica za gašenje požara i iskustva u gašenju požara iz zraka na minsko- i minsko-eksplozivno sumnjivim područjima. U izradi najboljeg modela možemo sudjelovati sa spletom tih naših posebnosti s kojima se mnogi uopće ne susreću. Imamo znanja i iskustva iz svih triju područja i možemo ih izvesti u druge zemlje. Jedna je od mogućnosti školovanje pilota iz drugih zemalja u Protupožarnoj eskadrili ili upućivanje naših nastavnika letenja da u drugim zemljama školuju pilote. Mogućnosti su velike, a konferencija će biti jedna od dobrih prilika za njihovo predstavljanje," istaknuo je bojnik Turković.

U Zadru će se od 28. do 30. travnja po prvi put održati Međunarodna konferencija o gašenju požara iz zraka koja će okupiti neke od najeminentnijih svjetskih stručnjaka iz tog područja, predstavnike međunarodnih organizacija koje se s različitim aspekata bave protupožarnim aktivnostima te proizvođače opreme, zrakoplova i tehnike koja se koristi u gašenju požara.

Kako se protupožarne snage na globalnoj razini susreću s novim izazovima i pred njih se postavljaju novi zahtjevi, bit će to izvrsna prigoda da se vide najnovija tehnička dostignuća u gašenju požara, razmijene iskustva, razmatraju mogućnosti dijeljenja resursa protupožarnog zrakoplovstva i unapređenja njihove interoperabilnosti te raspravi o novostima iz područja međunarodne suradnje u protupožarnoj zaštiti.

Organizator konferencije je tvrtka Tangent Lirk iz Velike Britanije, a u ime zemlje domaćina nositelj organizacije je

Ministarstvo obrane i Državna uprava za zaštitu i spašavanje. Čelnik Organizacijskog odbora u ime MORH-a je zapovjednik Protupožarne eskadrije 93. zb "Zemunik" bojnik Davor Turković čija su iskustva iz tog područja poznata u svjetskim razmjerima.

Prema njegovim riječima, najvažnije je što će konferencija biti platforma na kojoj će se predstaviti znanje. Napominje kako u aktivnostima gašenja požara imamo itekako veliko iskustvo i znanje. Sustav se gradio godinama i na najbolji je način prilagođen našim specifičnostima. Imamo veliku protupožarnu zračnu flotu. Osim Canadaira i Air Tractora, u gašenju požara sudjeluju i helikopteri. Dodaje kako se ni za jedan sustav gašenja požara ne može reći da je najbolji jer

NAJAVA

ga svaka zemlja razvija u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima. "No, ako govorimo o pojedinačnim sposobnostima, možemo reći da smo po razini uvježbanosti, iskustvu i znanju u samom svjetskom vrhu," kaže bojnik Turković.

Konferencija će imati četiri dijela. Prvi je seminarски u sklopu kojeg će se održati više od 20 stručnih predavanja. Neke od tema predavanja bit će gašenje požara u obalnim regijama, izazovi gašenja požara u područjima sa zaostalom minsko-eksplozivnim sredstvima, gašenje požara helikopterima, menadžment gašenja požara i druge. Usporedno s tim, održavat će se izložbeni odnosno sajamski dio konferencije u Športskom centru Višnjik gdje će se izložiti najnovija tehnika, oprema i sredstva koja se koriste u gašenju požara. U 93. zb organizirat će se taktičko-tehnički zbor letjelica HRZ-a: Canadaira, Air Tractora, helikoptera Mi8 i Bellova te aviona Pilatusa, a provest će se i vježba u kojoj će HRZ i DUZS prikazati sposobnosti po elementima gašenja požara: dovođenje vatrogasaca helikopterom i njihovo desantiranje na požarište, bacanje vode i evakuacija vatrogasca helikopterom. Drugim riječima, presjek sposobnosti HRZ-a u potpori zadaće gašenja požara.

MOGUĆNOST USTROJAVANJA ZDRUŽENIH EUROPSKIH PROTUPOŽARNIH SNAGA

Bojnik Turković kao jednu od posebno važnih aktivnosti na konferenciji ističe radionicu na kojoj će se razmatrati mogućnosti dijeljenja resursa protupožarnog zrakoplovstva na međunarodnoj razini, novosti u

području međunarodne suradnje u protupožarnoj zaštiti te uspostava međunarodnog mehanizma za spremnost za borbu s požarima na otvorenom. Sve se češće susrećemo s tim da pojedine zemlje traže pomoći drugih zemalja u gašenju požara. "Danas," ističe bojnik Turković, "gotovo da nema niti jednog operatera koji nije gasio požar u nekoj drugoj zemlji." Na globalnoj razini postoji težnja da se takav oblik pružanja pomoći među zemljama učini što efikasnijim uz što manje troškove. Već se godinama, napomije naš sugovornik, pokušava naći najprihvatljivije rješenje budućeg razvoja protupožarnog sustava, udruživanjem i razmjenom resursa, a naša je namjera da ga upravo na ovoj konferenciji pronađemo. Trenutačno, prema njegovim riječima, postoje dvije vizije razvoja sustava. Jedna je standardiziranje postojećeg stanja, a druga je mogućnost ustrojavanja združenih europskih protupožarnih snaga kojima bi se upravljalo iz jednog središta. Prvi bi korak bilo organiziranje rotirajućeg dežurstva zemalja članica EU-a u kojem bi svaka zemlja određeno vrijeme davala svoje resurse.

Osnovni je preduvjet za bilo koju od spomenutih mogućnosti razvoj interoperabilnosti, odnosno uvođenje zajedničkog standarda rada svih koji pružaju pomoći. Snage koje sudjeluju u gašenju požara tako će imati jednak učinak kao kad rade u svojoj zemlji. S tim je povezana i uspostava banke znanja s relevantnim podacima o, npr., nacionalnom zakonodavstvu sudionica vezano za zračno protupožarno djelovanje, kontaminiranost minama pojedine zemlje,

Na konferenciji se očekuje više od 250 sudionika iz cijelog svijeta. Sudjelovat će predstavnici zemalja članica Inicijative za spremnost i prevenciju u katastrofama (Disaster Preparedness and Prevention Initiative - DPPI), čija je članica i Hrvatska: Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Makedonije, Grčke, Moldove, Rumunjske, Srbije, Crne Gore, Slovenije i Turske. Očekuju se, među ostalim, sudionici iz Njemačke, Belgije, Italije, Španjolske, SAD-a, Libanona, Portugala, Čilea, Izraela, Azerbajdžana, Rusije..., predstavnici međunarodnih organizacija (Odjel za humanitarnu pomoći i civilnu zaštitu Europske komisije (ECHO), Svjetska središnjica za praćenje požara, Međunarodna radna grupa protupožarnog zrakoplovstva, UN-ov ured za koordinaciju humanitarnih operacija, Euroatlantska središnjica za koordinaciju odgovora na katastrofe i dr.).

specifične karakteristike i protupožarni sustav svake zemlje i slično. Hrvatska ima veliko iskustvo u gašenju požara u zemlji, ali i u pomoći drugim zemljama. Na temelju tog iskustva bojnik Turković napominje kako model mora biti samoodrživ te se mora voditi računa o specifičnosti svake zemlje posebno. Objasnjava da u Europi postoje zemlje koje nemaju dobru infrastrukturu, one koje imaju izvrsno razvijene vojne i civilne zračne snage, ali ne i protupožarne snage, zemlje koje su toliko blizu da im pomoći možete praktično pružati sa svojeg terena.

GLOBALNA JE TENDENCIJA UJEDINJAVANJE SNAGA RADI SMANJENJA TROŠKOVA

Pružanje pomoći mora biti brzo i svi podaci o svim potencijalnim zemljama tražiteljcima pomoći moraju se znati prije samog zahtjeva za pružanje pomoći. Na jednom mjestu moraju se objediti i podaci o tome kakvu pomoći pojedina zemlja može pružiti. Treba napraviti standardni operativni postupak zajedničkih aktivnosti kako bi letjelice iz više zemalja, kad se nađu na jednom prostoru, radile kao da su iz jednog sustava," napominje bojnik Turković te dodaje kako je sve to potrebno radi što veće učinkovitosti i manjeg finansijskog troška. Udrživanje i dijeljenje resursa načelo je koje se primjenjuje ili se nastoji primijeniti na brojnim područjima, a pružanje pomoći u gašenju požara iz zraka, odnosno pružanje pomoći civilnom stanovništvu, jedno je od njih. Globalna je tendencija ujedinjavanje snaga radi smanjenja troškova.

Požari se, napominje bojnik Turković, javljaju i u zemljama u kojima dosad nisu, kao primjerice na sjeveru Europe, tako da ima zemalja koje nisu imale potrebu za izgradњom operative gašenja požara. "Upravo zato na tom području ima mnogo posla, a na konferenciji će se prvi put o tome raspravljati na tako širokoj osnovi. Zajedničkim radom i na temelju dosadašnjih iskustava može se izgraditi učinkovit sustav. Potvrda je i naš sustav gašenja požara koji smo izgrađivali iz godine u godinu te ga uspjeli na najbolji način prilagoditi svojim specifičnostima, vodeći se postulatom *ugasiti što više uz što manji utrošak sredstava, čuvajući pritom ljude i tehniku*", rekao je bojnik Turković. Istim da je Hrvatska jedina zemlja u Europi koja ujedinjuje tri karakteristike koje su bitne prilikom izgradnje složenog protupožarnog sustava: turistička smo zemlja, imamo sve tipove letjelica za gašenje požara i iskustva u gašenju požara iz zraka na minsko- i minsko-eksplozivno sumnjivim područjima. "U izradi najboljeg modela možemo sudjelovati sa spletom tih naših posebnosti s kojima se mnogi uopće ne susreću. Imamo znanja i iskustva iz svih triju područja i možemo ih izvesti u druge zemlje. Jedna je od mogućnosti školovanje pilota iz drugih zemalja u Protupožarnoj eskadrili ili upućivanje naših nastavnika letenja da u drugim zemljama školuju pilote. Mogućnosti su velike, a konferencija će biti jedna od dobrih prilika za njihovo predstavljanje, ali i za promociju cjelokupnog HRZ-a i PZO-a, kao i Zadra i Hrvatske u cijelini."

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

IZLOŽBA U MUZEJU GRADA ZAGREBA

**I MOJI SU PREDCI
SUDJELOVALI U PRVOM
SVJETSKOM RATU**

Izložba ostavlja prostor za stalno popunjavanje koje Muzej želi postići u komunikaciji s posjetiteljima. U okviru posebne teme *I moji su predci sudjeovali u Prvom svjetskom ratu* ljudi su pozvani da donesu predmete vezane uz rat koje imaju u svojim privatnim i obiteljskim zbirkama, ladicama, na tavanimima... I da s njima donesu priču o svojem pretku, sudioniku Velikog rata

ODJECI S BOJIŠNICE ZAGREB U PRVOM SVJETSKOM RATU

Kroz priču o našem glavnom gradu i njegovim stanovnicima, o 53. pješačkoj i 25. domobranskoj zagrebačkoj pukovniji te 31. lovačkom bataljunu, o zagrebačkim vojarnama, dobivate presliku što je Veliki rat zapravo značio ne samo za sudionike i suvremenike, nego i za europsku povijest. Ali i potpuni laici dobit će šira saznanja o uzrocima i tijeku rata...

Dolazak 2014. godine, stogodišnjice Prvog svjetskog rata, značio je i povećanje muzeoloških, historiografskih i publicističkih aktivnosti vezanih uz veliki sukob koji je itekako utjecao na našu zemlju i društvo, pa i do današnjih dana. Iako bi obilježavanje moglo i trebalo trajati do 2018., jer rat je trajao četiri godine, čini se da je prošla godina bila upravo ta u kojoj su mnoge institucije pokrenule, a i ostvarile projekte njegova obilježavanja. Muzej grada Zagreba kao da je svoju prigodnu izložbu postavio u zadnji trenutak, 22. prosinca 2014. No nije zakasnio, jer Odjeći s bojišnice vrijedi pogledati bilo kad, i bilo bi dobro kad bi se izložbeni prostor u

potkovlju Opatičke 20 mogao obići i nakon 15. ožujka 2015., kad je zacrtan termin zatvaranja. "Naslov i podnaslov izložbe *Odjeći s bojišnice - Zagreb u Prvom svjetskom ratu*, zapravo su simbolični jer ona objedinjuje prostor grada, ali i Zagrepčane koji su tad bili vojnici," objašnjava nam uoči obilaska jedan od njezinih autora viši kustos Kristian Strukić. Ti su Zagrepčani, kao i drugi hrvatski vojnici u odorama Žuto-Crne Monarhije, bili upućivani na Balkansko, Istočno i Jugozapadno bojište i ondje ginuli, pa čak i kod Verduna, što je dosad bio malo poznat podatak. Iako je izložba projekt MGZ-a, na njemu su okupljeni stručni, tehnički i

drugi suradnici iz brojnih relevantnih institucija. Širok pristup dao nam je postav koji je mnogo više od pukog izložbenog, on je sam za sebe mala, interaktivna i multimedijska učionica koja nam pruža razne pisane, foto-, audio- i videoinformacije. Kroz priču o našem glavnom gradu i njegovim stanovnicima, o 53. pješačkoj i 25. domobranskoj zagrebačkoj pukovniji te 31. lovačkom bataljunu, o zagrebačkim vojarnama, dobivate presliku što je Veliki rat zapravo značio ne samo za sudionike i suvremenike, nego i za europsku povijest. Ali i potpuni laici dobit će šira saznanja o uzrocima i tijeku rata.

Izložba se, dakle, ne može nazvati

strogo vojnopovijesnom, ali i ljubitelji militarije sigurno će razgledajući je doći na svoje, jer vojničke priče, pisma i fotografije potkrepljuju izložene odoare, kacige, pješačko naoružanje, vojna oprema, osobni vojnički predmeti... Nabrojene su kvalitetne izložbe osobito značajne upravo u Hrvatskoj jer se naša historiografija, najblaže rečeno, može nazvati manjkavom po broju istraživanja vezanih uz taj rat. "Postoje golemi fondovi koji još nisu istraženi, i to samo u Zagrebu, a da ne govorimo o većkom vojnom arhivu," naglašava Strukić, nadajući se da će stogodišnjica, a i MGZ-ova izložba imati ulogu "okidača" koji će zahuktati istraživanja. ■

Rudolfova vojarna

Domobraska vojarna u Ilici kbr. 242 oko 1900.

Topnička vojarna u Ilici, početak 20. stoljeća

Hrvatski državni arhiv

VIJESTI IZ OSRH**OBUKA NA SIMULATORU**

Od 19. do 23. siječnja u Središtu za obuku i doktrinu logistike u Požegi provedeno je pet tečajeva osposobljavanja pripadnika OSRH na simulatoru prevrtanja vozila. Program obuke uspješno je prošlo 148 pripadnika HKoV-a. Cilj je osposobiti polaznike za postupke kod prevrtanja, te sigurnog napuštanja vozila u različitim položajima vozila i uvjetima oko njega. Prije obuke polaznici su upoznati sa sigurnosnim mjerama korištenja simulatora, te pravilnoj uporabi zaštitne opreme i sredstava. Završetkom obuke polaznici su obućeni za pravilnu i pravodobnu reakciju prilikom prevrtanja vozila, te za timsko izvođenje napuštanja vozila.

MET (MRAP Egress Trainer) – simulator prevrtanja (Rollover) vozila s postavljenom kabinom M-ATV-a instaliran je u tehničkoj radionici u vojarni "123. brigada HV" u prosincu 2014. godine. Od 7. do 12. siječnja 2015. predstavnici američkog instruktorskog tima proveli su obuku obučavatelja (NET for MET – New Equipment Training for MRAP Egress Trainer). Obuka je obuhvaćala osposobljavanje pripadnika SzOIDL-a za rukovatelje simulatorom, te osnovno održavanje i izmjenu kabina /modula. Osim navedene kabine postoje još dvije pričuvne kabine - Cougar i Caiman.

OJI

**DARIVANJE KRVI U GARDIJSKOJ
MOTORIZIRANOJ BRIGADI**

U vojarni "Kralj Zvonimir" u Kninu 16. je siječnja provedena akcija dragovoljnog darivanja krvi pripadnika Gardijske motorizirane brigade u suradnji s Gradskim društvom Crvenog križa Knin i Odjelom za transfuzijsku medicinu KBC Split. Bila je to prva akcija, od planiranih osam tijekom ove godine, u kojoj je sudjelovalo 35 pripadnika, a prikupljeno je 28 doza krvi.

Z. SMOLJO

**SPORAZUM O SURADNJI MORH-A
I UDRUGE SVETOG JURJA**

Na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski", 15. je siječnja potpisano sporazum o suradnji u organizaciji 21. godišnje konferencije *International Intelligence History Association* (IIHA). Sporazumu su potpisali u ime Ministarstva obrane RH, zapovjednik Hrvatskog vojnog učilišta general-pukovnik dr. sc. Slavko Barić i predsjednik Udruge svetog Jurja prof. dr. sc. Miroslav Tuđman. U svrhu znanstveno-stručnog razvoja u području nacionalne sigurnosti s posebnim naglaskom na povjesni prikaz različitih vojnih i izvještajno-sigurnosnih djelovanja Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski" i Udruga svetog Jurja sporazumom uređuju suradnju u organizaciji konferencije koja će se održati u Zagrebu od 8. do 10. svibnja 2015.

Z. LOVAŠEN

**Piloti iz Zemunika
na promociji pilota
u Sultanatu Oman**

Zapovjednik Eskadrile aviona 93. zrakoplovne baze HRZ-a i PZO-a pukovnik Željko Harapin i zapovjednik Pilotske škole Središta za obuku HRZ-a i PZO-a Rudolf Perešin" pukovnik Goran Huljev 21. su siječnja u gradu Muscatu u Sultanatu Oman bili na svečanoj promociji pilota Omanskog kraljevskog zrakoplovstva RAFO (Royal Air Force of Oman), koji su 2014. godine završili škоловanje u 93. zrakoplovnoj bazi u Zemuni. Tijekom posjeta Omanu piloti iz Zemunika primio je zapovjednik Omanskog kraljevskog zrakoplovstva general Matar Bin Ali Bin Matar Al-Obaidani, a razgovaralo se o nastavku škоловanja drugog naraštaja omanskih polaznika, koji se ove godine obučavaju u 93. zrakoplovnoj bazi. Obišli su i također i omansku zrakoplovnu bazu na otoku Masirah gdje su se upoznali s njezinom organizacijom i radom.

OJI

NAJBOLJI DOČASNICI I VOJNICI HKoV-a U STUDENOM I PROSINCU 2014.

Zapovjednik Hrvatske kopnene vojske general-bojnik Mate Ostović 15. je siječnja primio i proglašio najbolje dočasne i vojnike HKoV-a u studenom i prosincu 2014. godine. Najboljim vojnikom i dočasnikom u studenom 2014. godine proglašeni su razvodnik Filip Vugdela i skupnik Mato Marjanović, a titulu najboljeg vojnika i dočasnika za prosinac 2014. dobili su pozornik Ivan Jakelić i narednik Nemanja Uzelac. General Ostović istaknuo je kako su dočasnići i vojnici svojim primjerima pokazali visoku profesionalnost, predanost i odgovornost te im je uručio prigodne pohvale i nagrade. Razvodnik Filip Vugdela iz Gardijske motorizirane brigade uz profesionalne zadaće istaknuo se spasivši život unesrećenom u prometnoj nesreći. Skupnik Mato Marjanović iz Pukovnije vojne policije istaknuo se na međunarodnoj vojnoj vježbi PLATINUM WOLF 15 koja je provedena od 16. do 29. studenoga 2014. u vojnoj bazi "Jug" u Buđanovcu u Republici Srbiji, te je nagrađen potvrđnicom KING OF THE RING, koja se dodjeljuje najboljem sudioniku vježbe u prezentiranju znanja, sposobnosti, vještina i iskustva u bliskoj borbi. Pozornik Ivan Jakelić iz Gardijske motorizirane brigade istaknuo se u podizanju kvalitete uvjeta smještaja i rada pripadnika svoje postrojbe. Narednik Nemanja Uzelac iz Gardijske oklopno-mehanizirane brigade istaknuo se ulogom u pripremi i provedbi obučavanja pripadnika brigade tijekom priprema za upućivanje u područje misije Resolute Support.

OJI

ZOD OBILJEŽIO 23. OBLJETNICU MEĐUNARODNOG PRIZNANJA REPUBLIKE HRVATSKE

U Zapovjedništvu za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" u Osijeku održan je 15. siječnja svečani domjenak na kojem je prigodnim programom obilježena 23. obljetnica međunarodnog priznanja Republike Hrvatske. Tom je prigodom zapovjednik brigadni general Blaž Beretin uručio pohvale i nagrade najzaslužnijim pojedincima.

U svom govoru podsjetio sve nazoečne na 15. siječnja 1992., dan međunarodnog priznanja Republike Hrvatske kao suverene države. Bila je to prekretnica za cijelokupan tijek Domovinskog rata u okolnostima agresije i okupacije trećine državnog teritorija. Podsjetio je i na 17. obljetnicu završetka mirne reintegracije Hrvatskog Podunavlja čime je uspješno okončana misija UN-a i na miran način uspostavljena državna vlast na cijelo-

kupnom teritoriju Republike Hrvatske. Rezimirao je rad Zapovjedništva u protekloj godini te zahvalio svim pripadnicima na radu i trudu koje su uložili kako bi uspješno obavili sve planirane i neplanirane zadaće. Najavio je dinamičnu, jubilarnu 2015. godinu obilježenu preustrojem, brojnim obučnim događajima i vježbama, ali i 20. obljetnicom pobjedonosnih operacija Bljesak i Oluja. Pozvao je sve pripadnike Zapovjedništva za obuku i doktrinu na suradnju i predanost poslu i zadaćama koje budu postavljene pred ovu postrojbu. Vojni je kapelan sve nazoečne podsjetio na njegovanje božanskih i ljudskih vrijednosti zajedništva, skromnosti i poštovnosti u obavljanju svakodnevnih zadaća te blagoslovio Zapovjedništvo i njegove djelatnike.

OJI

DRUGI NARAŠTAJ OMANACA U ZEMUNIKU

Drugi naraštaj Omanskog kraljevskog zrakoplovstva RAFO (Royal Air Force of Oman) s 12 polaznika započeo je 16. siječnja školovanje za pilote na avionu Pilatus PC-9 M u Eskadrili aviona 93. zrakoplovne baze u vojarni "Zemunik". S polaznicima obuke je i jedan omanski nastavnik letenja koji će biti u ulozi časnika za vezu u vrijeme školovanja u Zemuniku. Dolaskom druge skupine pilota iz Sultanata Oman nastavljen je ciklus obuke koji je započeo u ožujku prošle godine, a prvi naraštaj omanskih pilota uspješno je završio školovanje u prosincu 2014.

Pozdravljajući polaznike drugog naraštaja i njihov početak školovanja u Hrvatskoj pukovnik Huljev je proglašio kako je njihov dolazak

potvrda uspješno provedene obuke s prvom skupinom čiji je proces obuke ocijenjen najvišim mogućim ocjenama. "Zbog kvalitete školovanja i općenito uvjeta života i rada u Zemuniku postalo je prestižno tko će dobiti mogućnost školovanja u bazi Zemunik te su se suočili s problemom odabira 12 polaznika jer su svi htjeli doći upravo na školovanje u Zemunik," istaknuo je Huljev. Prvih mjeseci i pol dana pripremno je razdoblje za letačku obuku u kojem će polaznici u organizaciji Pilotske škole Središta za obuku HRZ i PZO "Rudolf Perešin" imati teoretsku padobransku obuku, a obučit će se i za preživljavanje u zimskim uvjetima te osvježiti znanja iz tehničke učionice na avionu Pilatus PC-9M. Posvećena je i puna pozornost kul-

turološkim i vjerskim osobitostima Sultanata Omana pa su smještajni objekti, prehrana i ciklus obuke prilagođeni vjerskim blagdanima i običajima omanskih gostiju, što uključuje i dvije posebne prostorije za molitvu. Krajem veljače započinje

i njihov glavni dio obuke letenja s hrvatskim nastavnicima letenja koji obuhvaća temeljno akrobatsko, navigacijsko, instrumentalno, noćno i grupno letenje. Omanski polaznici ostaju u Hrvatskoj do kraja godine.

M. KARAČIĆ

Foto: M. Karačić

NATO

Uoči sastanka ministara obrane članica NATO-a koji je određen za 2. veljače, u Bruxellesu se 21. i 22. siječnja sastao Vojni odbor NATO-a, vojno tijelo sastavljeno od načelnika glavnih stožera članica, zaduženo za savjetovanje političkih struktura Saveza te da bude spona među njima i vojnim komponentama. Na sastanku kojem je nazočio i načelnik GS OSRH general zborna Drago Lovrić u fokusu su bile aktualne teme: sigurnosna situacija unutar granica Saveza kao i na istočnim (Ukrajina) i južnim (Sirija, Irak) granicama, početak misije Resolute Support u Afganistanu te Akcijski plan o pripravnosti (RAP) prihvaćen na samitu u Walesu i njegov najzanimljiviji dio, formiranje Združenih namjenskih snaga vrlo visoke pripravnosti (VJTF). Zaključci su izneseni javnosti nakon završetka sastanka, na konferenciji za medije koju je održao predsjedavajući Vojnog odbora danski general zborna Knud Bartels, vrhovni saveznički zapovjednik za Europu (SACEUR) general zborna Philip Breedlove (SAD) i zapovjednik Zapovjedništva za transformaciju (ACT) general zborna Jean-Paul Paloméros (Francuska).

Pregled aktualne sigurnosne situacije bio je fokusiran na terorističke napade u Francuskoj i

Sastanak Vojnog od

transnacionalne i višedimenzionalne prijetnje u sjevernoj Africi i na Bliskom istoku te sukobe u Ukrajini. "NATO ispunjava svoju ulogu u u protuterorizmu. Borimo se protiv njega na mnogo različitih načina, koristeći kombinirane sposobnosti i iskustva saveznika," istaknuo je general Bartels. General Breedlove prenio je da su načelnici stožera tijekom sastanka govorili o važnosti savezničkog dijeljenja informacija o kretanju ljudi koji se bore na strani terorista i potrebi da nadležne državne strukture mogu brzo međusobno komunicirati o toj ili drugim prijetnjama. Razgovaralo se također o utjecaju nestabilne situacije u sjevernoj Africi i na Bliskom istoku na južne članice Saveza.

Dio sastanka trebao je biti posvećen razgovorima s ukrajinskim načelnikom stožera general-pukovnikom Viktorom Muženkom, no do njih nije došlo zbog novih sukoba na istoku njegove zemlje. Najavivši razgovore u svibnju na sljedećem sastanku Vojnog odbora, general Bartels rekao je da su otprije dogovorene aktivnosti NATO-a s Ukrajinom u tijeku i da se vojna suradnja pokušava proširiti i na druga područja. "Jasno je da Rusija treba prestati podupirati separatiste i poštovati

bora NATO-a

međunarodno pravo."

Na raspravi posvećenoj misiji Resolute Support raščlanjena su prva tri tjedna nove NATO-ove zadaće u Afganistanu, koja ujedinjuje 42 nacije u obučavanju, savjetovanju i pomoći sigurnosnim i političkim tijelima te zemlje. Na početku misije potrebna je određena fleksibilnost, rekao je danski general. General Breedlove boravio je u Afganistanu dva tjedna prije i zadovoljan je napretkom misije na stožernoj i na terenskoj razini. Što se tiče Akcijskog plana o pripravnosti i VJTF-a, general Bartels vjeruje da će vojna komponenta uspjeti odgovoriti na sve političke zahtjeve. Istaknuo je da će se VJTF sastojati od kopnene, zračne, pomorske i specijalne sastavnice. Brojčano će nekoliko tisuća ljudi te imati odgovarajući sustav zapovijedanja i nadzora. General Breedlove doda je da će isprva postojati privremeni VJTF koji će služiti za uvježbavanje i potvrđivanje koncepcata i procedura dok prvi "potpuni" VJTF ne bude spremан. Zahvaljujući mjerama iz RAP-a, NATO će moći odgovoriti i na konvencionalne i na nekonvencionalne

prijetnje, sa svih pravaca, ne samo s istoka, od državnih ili nedržavnih subjekata. Moći će provoditi operacije vezane uz članak 5, ali i odgovarati na krize nevezane uz njega. No, SACEUR je želio istaknuti da je VJTF samo dio NATO-ovih Snaga za brzi odgovor (NRF). Fokus Akcijskog plana o pripravnosti na cijelom je NRF-u, a ne samo na VJTF-u, i Savez je podignuo njihovu razinu spremnosti i sposobnosti odgovora. "VJTF će biti samo jedan od mehanizama na raspoređivanju NATO-u i njegovim zahtjevima," zaključio je general Breedlove.

General Paloméros istaknuo je da će novosti u NATO-u tražiti vrlo dinamičnu transformaciju koju će svi morati provoditi zajednički: "(...) jer se moramo suočiti s vrlo mnogo izazova i prijetnji koji se gotovo svakodnevno pojavljuju." Potrebno je intenzivirati ulaganje u ljude obukom, izobrazbom i vježbama. Broj strateških i taktičkih vježbi tako je povećan 2014., a traži se dodatna energija u vježbama i obuci tijekom 2015. Prava demonstracija toga bit će vježba Trident Juncture 15 koja će započeti u rujnu. ■

Pripremio Domagoj VLAHOVIĆ, foto NATO

Udruzi Dyxy iz Hrvatske donirana sredstva s NATO Charity Bazaara

Sredinom studenog svake godine u sjedištu NATO-a u Bruxellesu održava se NATO Charity Bazaar, manifestacija na kojoj se države članice te zemlje partneri Saveza predstavljaju kvalitetnim nacionalnim proizvodima i tradicionalnim jelima po popularnim cijenama, a sav prihod ide u humanitarne svrhe. Republika Hrvatska sa svojim predstavnicima pri NATO savezu niz godina aktivno sudjeluje na toj humanitarnoj manifestaciji. Prošle je godine, uz pomoći i suradnju hrvatskih tvrtki, imala jedan od najboljih štandova, te je uz prodaju proizvoda nacionalne kuhinje bila jedna od najuspješnijih nacija po ostvarenom prometu i ukupnoj uplati u humanitarni fond Bazaara (više od 4000 eura).

NATO Charity Bazaar zauzima središnje mjesto u godišnjim društvenim aktivnostima sjedišta NATO-a i izrazito nam je stalo predstaviti Republiku Hrvatsku u najboljem svjetlu, kako je i bilo svih dosadašnjih godina. Mogućnost prijave za dodjelu prikupljenih finansijskih sredstava imaju razne humanitarne udruge iz svih zemalja članica NATO saveza kao i iz zemalja partnera, što su iskoristile i neke iz Republike Hrvatske. S osobitim zadovoljstvom naglašavamo da je ove godine na temelju prijave iz Republike Hrvatske za donaciju finansijskih sredstava, splitskoj udruzi Dyxy, za osobe s poteškoćama u čitanju, pisanju i učenju, dodijeljeno 9600 eura, a ček je 26. siječnja preuzet u sjedištu NATO-a.

M. ŽUNIĆ

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

SLOVAČKA NABAVLJA NOVE HELIKOPTERE

Europska tvrtka AgustaWestland sredinom siječnja dala je slovačkom ministarstvu obrane ponudu za isporuku srednjeg transportnog helikoptera AW139M. Odgovor je to na natječaj kojim se za slovačke oružane snage kani nabaviti transportni helikopter nove generacije. Prije te ponude početkom siječnja stigla je i ponuda američke tvrtke Sikorsky, koja nudi svoj helikopter UH-60M Black Hawk. Slovačka u prvoj fazi planira nabaviti devet srednjih transportnih helikoptera, kojima bi započela zamjena postojeće flote od 14 srednjih transportnih helikoptera Mil Mi-17 koji se primiču kraju svog životnog vijeka. Uz ponude AgustaWestlanda i Sikorskog, očekuje se kako će i Airbus Helicopters uskoro dati ponudu, vjerojatno helikopter EC725. Slovačka je poput Poljske, koja je nedavno pokrenula sličan natječaj, dugogodišnji operater na helikopterima istočnog podrijetla i sad je usmjerena nabavi

Foto: Igor SKENDEROVIC

zapadnih helikoptera zadnje generacije. Motivirana je željom da se postigne bolja interoperabilnost u sklopu NATO-a, bolja integriranost u sustav obuke tehničkog i letačkog sastava, te integriranost u postojan i kvalitetan sustav *after sales* tehničke potpore što ukupno pridonosi manjim operativnim troškovima. Uz to, određene analize upućuju na to kako zapadni helikopteri većinu istih zadaća mogu odraditi bolje nego istočni. Unatoč nešto manjoj nosivosti unutarnjeg transportnog prostora, vanjska je nosivost zapadnih helikoptera ista uz značajno bolje letne performanse. Niža masa i manje dimenzije helikoptera, te snažni motori omogućuju postizanje većih brzina, većeg opterećenja, doleta te vrhunca leta. Pritom su uz obavljanje zadaća vojnorazvojnog transporta znatno prikladniji za pružanje potpore civilnom stanovništvu i institucijama.

I. SKENDEROVIC

SVJETSKA PREMIJERA EMRG-a

Tijekom međunarodnog velesajma vojne tehnike Naval Future Force Science and Technology (S&T) EXPO, koji će se 4. i 5. veljače održati u Washingtonu, prvi će put svjetskoj javnosti biti predstavljen prototip elektromagnetnog tračnog topa EMRG (Electro-Magnetic Rail Gun). Radi se o oružnom sustavu nove generacije, boljih performansi čiji je razvoj pokrenuo Ured za pomorska istraživanja Američke ratne mornarice tijekom 2007. u suradnji s tvrtkom

General Atomics. U prvoj fazi na jedinstvenoj platformi Blitz EMRG razvijan zajednički koncept za potrebe kopnene vojske i ratne mornarice, da bi se tijekom 2010. razvoj nastavio preko dva zasebna projekta. Tijekom međunarodne konferencije i izložbe vojne tehnike AUSA 2013 (Association of the US Army), koja je tijekom listopada 2013. održana u Washingtonu, predstavljen je Blitz EMRG namijenjen kopnenim snagama. Radi se o konceptu koji je svojim performansama nešto slabiji od mornaričke inačice, koja će u veljači biti predstavljena u Washingtonu i čija će testiranja na moru započeti tijekom 2016. Prema navodima predstavnika Ureda za pomorska istraživanja Američke ratne mornarice mornarička inačica EMRG-a imat će veći domet i to više od 100 nautičkih milja, dok bi ispaljeni projektili trebali postizati brzinu veću od 6 Macha. Tehnologija elektromagnetskog tračnog topa oslanja se na postojanje pulsirajućeg energetskog sustava koji može proizvesti električnu energiju pretvoriti u trenutačni strujni impuls potreban za ispaljenje granate. Zahvaljujući

Illustracija: Bureau Mauric & Socarenam

FRANCUSKI OPHODNI BRODOVI ZA KARIBE

Francuska agencija za vojnu nabavu (DGA) naručila je gradnju dvaju lakih ophodnih brodova za ratnu mornaricu od domaće brodograđevne tvrtke Socarenam. Brodovi imaju naziv PLG (*Patrouilleur Léger Guyanais*) i koristit će se u Gvajani i na teritoriju Kariba. Temeljni zadatac brodova uključuju: protunarkotičke operacije, zaštitu ribarstva, zadaće traganja i spašavanja (SAR), a bit će i pomorske zaštitne snage svemirskog centra Kourou. Skladno planovima prvi će brod u klasi biti isporučen krajem 2016., a drugi sredinom 2017. Osnovne brodograđevne karakteristike PLG-a očitovat će se u duljini od 60 m, gazu 3,2 m, maksimalnoj brzini od 21 čv, brzina krstarenja iznosila bi 12 čv, a autonomija plovila 12 dana. Svako će plovilo imati posadu od 24 člana s dovoljno smještajnih kapaciteta za dodatnih 14 ljudi. Temeljno naoružanje je daljinski upravljan top kalibra 20 mm smješten na prancu, a moći će smjestiti i dvije brze brodice.

M. PTIĆ GRŽELJ

svojoj hipersoničnoj brzini projektili koje ispaljuje EMRG imaju iznimnu kinetičku energiju, te ciljeve razaraju udarom snagom. S povećanjem impulsne energije postiže se povećanje dometa te veća kinetička energija za uništavanje ciljeva, i to je glavno područje daljnog tehnološkog razvijanja ovog oružnog sustava.

I. SKENDEROVIC

NOVI PANDURI ZA ČEŠKU VOJSKU

Češka kopnena vojska bit će opremljena s dodatnih 20 oklopnih vozila Steyr Pandur II 8x8. Priopćilo je to češko ministarstvo obrane istaknuvši kako će novi Panduri biti uglavnom naručeni u C2 (Command & Control) konfiguraciji, odnosno kao zapovjedna vozila. Novi oklopnijac bit će naručeni izravno od proizvođača tvrtke General Dynamics European Land Systems - Steyr (GDELS-Steyr), a zaključenje ugovora očekuje se do srpnja ove godine. Češka kopnena vojska trenutačno je opremljena sa 107 oklopnih vozila Pandur II koja su isporučena u tri inačice: kao borbeno vozilo, transporter te kao sanitetsko vozilo.

Panduri II 8x8 imaju ZF 6HP 602C potpuno automatsku transmisiju, a pogonski blok čini turbo-dizelski motor Cummins ISC 350 jakosti 285 KS, koji omogućava postizanje maksimalne brzine od 105 km/h. Masa praznog vozila iznosi 7150 kg, dok maksimalna borbena masa može iznositi do 22 000 kg. U unutarnjem prostoru uz dvočlanu posadu moguće je smjestiti do 12 ljudi.

I. SKENDEROVIC

Borbena inačica čeških Pandura naoružana je izraelskom besposadnom kupolom Rafael RCWS 30 i topom ATK Mk 44 od 30 mm. Koaksijalno s topom postavljena je i strojnica kalibra 7,62 mm, te lanser za protuoklopne vođene projektile Spike-LR.

Foto: Admiralty Shipyards

Igor Belousov, novi brod ratne mornarice Ruske Federacije oznake Project 21300, namijenjen spašavanju podmornica, trenutačno prolazi drugu fazu primopredajnih ispitivanja pri čemu izvodi testiranje Bester-1 (AS-40) podvodnog plovila namijenjenog spašavanju. Igor Belousov okončao je prvu fazu primopredajnih ispitivanja početkom siječnja dok su završna ispitivanja u dubokim vodama predviđena za kraj ove godine. Kobilica broda Igor Belousov položena je krajem 2005. u brodogradilištu Admiralty u St. Petersburgu, a porinut je u listopadu 2012. Prema najavi ruske novinske agencije, ruska će mornarica primiti brod do kraja 2015. Brod ima mogućnost traganja za unesrećenim podmornicama, dostave, kao i opskrbe kisikom i električnom energijom te postaje baza, odnosno platforma za daljnje operacije spašavanja. Osnovne brodograđevne karakteristike očituju se u duljini 98 m. i istinsini 5000 tona dok posadu čini ukupno 97 mornara i časnika i ima smještajne kapacitete za 120 spašenih osoba. Škotska tvrtka Dived je krajem 2013. opremila brod sustavom za dubinsko ronjenje vrijednosti 10 milijuna britanskih funti. Sustav

Bester-1 je modernizirana inačica projekata Bester (Projekt 18270 ili AS-36) i Priz (projekti 18.550 i 18.551) nastalih 1980-ih. DSRV klase Priz su 2000. djelovali u neuspješnom pokušaju spašavanja posade nuklearne podmornice Kursk.

Foto: DCNS

GRADNJA BRAZILSKE PODMORNICE

Brazilска državna organizacija Nuclebrás Equipamentos Pesados (NUCLEP) 13. je siječnja i službeno započela gradnju treće od ukupno četiri dizelske električne podmornice klase Riachuelo (modificirani projekt podmornice Scorpene 2000) imena Tonelero (S 42) u svom brodogradilištu u Itaguáu, država Rio de Janeiro. Brazilskia brodograđevna tvrtka Itaguá Construções Navais (nastala zajedničkim ulaganjem francuskog konzorcija DCNS i brazilske tvrtke Odebrecht Defesa e Tecnologia) izvodi radove gradnje i opremanja ukupno pet podmornica namijenjenih brazilskoj ratnoj mornarici. Od njih su četiri konvencionalne: Riachuelo (S 40), Humaitá (S 41), Tonelero (S 42) i Angostura (S 43). Posljednja je napadna podmornica na nuklearni

pogon Almirante Álvaro Alberto (SN 10). Trebale bi, prema potpisanim ugovorom, sve ući u operativnu uporabu brazilske mornarice između 2018. i 2025. Program obuhvaća projektiranje i gradnju četiriju podmornica Scorpene pogonjenih konvencionalnom, dizelsko-električnom propulzijom, asistenciju u projektiranju i gradnji ne-nuklearnih dijelova prve brazilske nuklearne podmornice te tehničku potporu pri gradnji pomorske baze i vojnog brodogradilišta.

M. PTIĆ GRŽELJ

Brazilskia inačica podmornica Scorpene imat će duljinu oko 75 m, površinsku istinsinu gotovo 2000 t, a njome će upravljati posada od 30 do 45 članova dok su preostali zahtjevi usklađeni s potrebama brazilske mornarice.

Hrvatska akro grupa "Krila Oluje" nakon nastupa na aeromitingu u Rivoltu 2010. godine koji je posjetilo čak 500 000 gledatelja

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

VOJNI AEROMI

Više je od stoljeća proteklo od organizacije prvog međunarodnog aeromitinga 1909. u Frankfurtu.

Ipak, bila su potrebna još četiri desetljeća da se prvo bitne zrakoplovne manifestacije, na kojima su rijetki odvažni pioniri zrakoplovstva demonstrirali svoju letačku vještinu i jednostavne letjelice, pretvore u međunarodne aeromitinge kakvi su nam danas poznati...

Zadnjih 60 godina veliki međunarodni aeromitingi, posebno vojni, svojom atraktivnošću privlače milijune gledatelja. Tako su aeromitingi u Sjevernoj Americi, s 26 milijuna posjetitelja godišnje, na drugom mjestu najposjećenijih događanja svih vremena. Koliko god statistika izgledala impresivno, međunarodni vojni aeromitingi (MVA) puno su više od pupe višesatne zabave za široke mase, kojoj je cilj impresioniranje gledatelja.

Od samih početaka organiziranja međunarodnih vojnih aeromitinga, kao najvažniji segment i motiv organizacije možemo izdvojiti međunarodnu obrambenu suradnju i općenito me-

Foto: Arhiv "Krlja Oluje"

Damir BARIŠIĆ

TINZI

đunarodne odnose. Razdoblje neposredno nakon Drugog svjetskog rata, u kojem su nastali međunarodni vojni aeromitingi u današnjem obliku, obilježilo je nekoliko ključnih čimbenika.

IDEALNA POZORNICA

Blokovska je bipolarizacija svjetske vojne moći unutar dvaju velikih vojnih saveza dovela ne samo do potrebe za bliskom vojnom suradnjom partnerskih zemalja, nego i do potrebe za demonstracijom vlastite vojne moći prema potencijalnim protivnicima u svrhu odvraćanja. U takvim je okolnostima bilo, među ostalim, vrlo važno predstaviti i mogućnosti vla-

stitog ratnog zrakoplovstva za što su međunarodni aeromitingi bili idealna pozornica. Bila je to prigoda da piloti demonstriraju svoje mogućnosti, ali i da oružane snage demonstriraju mogućnosti modernih mlatnih zrakoplova koje su tada uvodile u svoj sastav. S obzirom na zasićenost ratnim zbivanjima i pad interesa za vojni poziv nakon Drugog svjetskog rata, aeromitingi su bili i izvrsno sredstvo za privlačenje i motiviranje mlađih kadrova. Ujedno se razvijao ponos i povjerenje građana u vlastite oružane snage, kao i ponos samih pripadnika RZ-a koji su imali priliku pokazati što znaju i svoj posao približiti javnosti.

Foto: Red Bull Content Pool / Erwin Polanc

Airpower, jedan od najpoznatijih europskih međunarodnih vojnih aeromitinga, održava se u zrakoplovnoj bazi austrijskog RZ-a u Zeltwegu

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

Foto: Red Bull Content Pool / Jürgen Skarwan

Znatiželjno mnoštvo okružuje izložene vojne i policijske zrakoplove na Airpoweru 2011. Te je godine u Zeltwegu bilo 300 000 posjetitelja

Kako bi obučenost i profesionalnost vojnih pilota javnosti pokazali u najboljem svjetlu, vrlo se brzo ustrojavaju profesionalne vojne akrobatske grupe u koje se odabiru najbolji piloti radi što kvalitetnijih i sigurnijih nastupa. Neke od njih danas slave više od 60 godina neprekidnog djelovanja i smatraju se važnim ambasadorima svojih zemalja u svijetu.

MEĐUNARODNI ODNOŠI

Što se tiče međunarodno-diplomatskog aspekta organizacije međunarodnih vojnih aeromitinja, potrebno je istaknuti vrlo važan čimbenik koji se odnosi na zemlje koje su imale vlastitu zrakoplovnu industriju. Tijekom demonstracijskih letova svojih vojnih pilota na zrakoplovima vlastite proizvodnje, vrlo su uspješno promovirale svoje proizvode, te u konačnici, prodajom širile utjecaj na globalnom tržištu, a samim tim i na vanjskopolitičkom planu. Potpuno je jasno da je odabir zrakoplova koji će se kupiti i politička odluka s dalekosežnim posljedicama, koja je ujedno doprinos i potvrda izvrsnih bilateralnih odnosa među dvjema zemljama. Upravo su međunarodni vojni aeromitini bili povod i mjesto na kojima su se takvi oblici suradnje inicirali. Kad je u pitanju promocija vlastitog sustava obuke nastupima na aeromitinzima, aktualan je primjer promocije i uspješno realizirane inicijative upravo završena obuka prve grupe pilota Kraljevskog omanskog ratnog zrakoplovstva u 93. zrakoplovnoj bazi HRZ-a i PZO-a. Realizaciji obuke pridonijela je i akro

Zrakoplovne su priredbe jedne od najvažnijih prigoda za predstavljanje novih tipova zrakoplova, što ratna zrakoplovstva ne propuštaju te i na taj način pridonose njihovoj velikoj posjećenosti i atraktivnosti. Airbusov transportni avion A400M Atlas zadnjih je godina jedan od atraktivnih sudionika aeromitinga

grupa "Krila Oluje" svojim nastupom i predstavljanjem kvalitete nastavnika letenja koje HRZ i PZO imaju u svojem sastavu.

Sudjelovanje na aeromitinzima nerijetko je javno označivalo određenu prekretnicu u međunarodnim odnosima među dvjema državama i njihovim oružanim snagama, bilo u pozitivnom bilo u negativnom smislu. Prvi je korak, kad su u pitanju odnosi dvaju blokova, napravio SSSR koji je 1986. na aeromitingu u Finskoj po prvi put međunarodnoj javnosti prikazao avion MiG-29, dotad nikad viđen na zapadu. Nastup britanske akro grupe „Red Arrows“ 1990. u Sovjetskom Savezu označio je prekretnicu u njihovim odnosima, a godinu dana poslije, u rujnu 1991. uslijedio je uzvratni posjet ruskim pilotima i legendarni zajednički prelet "Red Arrowsa" i "Ruskih vitezova" iznad Kraljičine rezidencije u Royal Birkhallu. Američka je mornarička akrobatska grupa "Blue Angels" posjetom Rusiji 1992. potvrdila razvoj američko-ruskih odnosa, a istočnoeuropska turneja akrobatske grupe USAF-a "Thunderbirds" 1991. i 1996. bila je potvrda prijateljskih odnosa i odraz širenja suradnje.

Foto: Igor SKENDEROVIC

Foto: Igor SKENDEROVIC

nje SAD-a sa zemljama nekadašnjeg Varšavskog pakta.

PRESTIŽ I KVALITETA

Brojni primjeri potvrđuju vezu između sudjelovanja na međunarodnim vojnim aeromitingima i dobrih međunarodnih odnosa. Sudjelovanje se rijetko temelji isključivo na razini rutinske tehničke suradnje bez posljedica na međusobne odnose. U današnjoj situaciji, kad s jedne strane svaka država i njezine oružane snage organizacijom takvih aeromitinga žele privući što veći broj sudionika, a s druge strane

ratna zrakoplovstva zbog finansijskih ograničenja moraju odabratiti svega nekoliko aeromitinga na koje će poslati svoje zrakoplove, pitanje odazivanja ili odbijanja sudjelovanja dodatno dobiva na važnosti. U nekim je slučajevima i samo pozivanje na međunarodni vojni aeromiting stvar prestiža te potvrda kvalitete i prijateljskih odnosa. Svi će organizatori također istaknuti kao posebno važan motiv privlačenje mlađih kadrova u redove ratnog zrakoplovstva i oružanih snaga u cijelini. Nesporna je činjenica da su aeromitingi, ili provedba letačkog programa u okviru

bilo kojeg drugog javnog događanja, osnovni i najbolji alat za unapređivanje zrakoplovne kulture, promicanje sposobnosti vlastitog RZ-a i samim tim privlačenje odnosno novačenje njegovih budućih pripadnika. Takav pristup, uz nešto drugčije brojčane vrijednosti uloženih sredstava, dulje od 60 godina primjenjuju mnoge razvijene države i suvremene vojske. Unatoč finansijskim problemima, ni prije nijedna država nije odustala od takvog oblika predstavljanja svojeg RZ-a, nego se eventualno odlučila za jednogodišnju ili dvogodišnju stanku prije svakog sljedećeg izdanja aeromitinga. Istodobno, neke od država, poput Francuske i Engleske, unatoč globalnoj recesiji zadržavaju svoje načelo organiziranja tri do četiri međunarodna vojna aeromitinga svake godine.

IZAZOVI ORGANIZACIJE

Organizacija takvih aeromitinga nedvojbeno je s logističkog i operativnog aspekta velik izazov i elaboriranje svih detalja traži puno više prostora nego što to članak omogućuje. Već je i površan pogled na nekoliko očitih statističkih podataka s jednog od najprestižnijih aeromitinga, Royal International Air Tattooa (RIAT) koji se održava u zrakoplovnoj bazi Fairford u Ujedinjenom Kraljevstvu, dovoljan za poimanje potencijalne logističke noćne more s kojom se organizatori najvećih aeromitinga suočavaju. Na RIAT-u je 2012. podignuto oko šest kilometara ograda i gotovo 50 km traka za ograđivanje prostora, a upotrijebljeno je oko 10 000 čunjeva za regulaciju prometa. S druge strane, ključni je operativni izazov svakako sigurna i kvalitetna provedba letačkog dijela programa. Ako navedemo činjenicu da je, primjerice, 2003. godine na RIAT-u sudjelovalo 535 zrakoplova, što je ujedno i Guinnesov rekord, onda je jasno da iz tog broja stoji golem napor koji je nužan da bi se aeromiting proveo prema zamislima organizatora i na zadovoljstvo posjetitelja. Da bi se na vrijeme pripremilo sve što je potrebno, pripreme moraju započeti i više od godinu dana prije planiranog termina održavanja, a organizacijski odbor mora posvetiti pažnju svakom segmentu do najsitnijih detalja. Nabrojen je samo dio operativno-logističkih izazova kojima se organizatori moraju pozabaviti kako bi osigurali kvalitetno funkcioniranje međunarodnog aeromitinga u svim fazama. Kad se to prenese na vojnu organizaciju, odnosno ratno zrakoplovstvo, koje je nosilac organizacije međunarodnog vojnog aeromitinga, jasno je da se pred njih postavlja vrlo složena i zahtjevna zadaća koja je s jedne strane golem izazov, a s druge i izvrsna prigoda za uvježbanje vlastitih mogućnosti.

PREDNOST NAD CIVILNIM MANIFESTACIJAMA

Kao jednu od ključnih logističkih prednosti vojnih aeromitinga u odnosu na civilne mora se istaknuti da vojni uz znatno manji trošak mogu okupiti velik broj najboljih i najpoznatijih svjetskih akro grupa, a samim tim i velik broj posjetitelja. Na jednom od takvih, održanom 2010. u talijanskom Rivoltu, na kojem su nastupila "Krila Oluje" uz još devet svjetskih akro grupa, okupilo se nevjerojatnih 500 000 gledatelja. Za civilne aeromitinge takvo je što gotovo nemoguće. Primjerice, ponekad trošak potrebnog goriva za nastup samo jedne od mlaznih akro grupa često premašuje kompletan proračun kojim raspolažu organizatori, dok na vojnim aeromitingima u organizaciji NATO-ovih članica svi NATO-ovi zrakoplovi koji sudjeluju u pravilu sami sebi pokrivaju troškove goriva sukladno standardnim procedurama.

Foto: Arhiv 'Krila Oluje'

PROTUZRAČNA OBRANA

Foto: Rheinmetall

(II. DIO)

NOVE TEHNOLOGIJE ZA NOVE CILJEVE

Kao što smo u prvom nastavku članka spomenuli, klasični raketni PZO sustavi, iako su većinom dovoljno učinkoviti za C-UAV borbu, u slučaju borbe protiv manjih, taktičkih bespilotnih letjelica vrlo su skup izbor. U kontekstu borbe protiv topničkog streljiva samo najmoderniji raketni sustavi pružaju ograničene sposobnosti, najčešće samo protiv raketnih projektila većeg kalibra. Najočitiji je primjer izraelski Iron Dome, namjenski razvijen sustav za obranu prije svega od raketnih napada. Riječ je o odgovoru na specifične potrebe obrane

Atraktivni pogled na Rheinmetallov C-RAM sustav Mantis. Temelji se na PZO sustavu Skyshield i sastoji se od šest daljinski upravljanja vatrenih stanica s topom 35 mm, dviju senzorskih jedinica i središnjeg upravljačkog sustava

Izraela, to jest u skladu je s posebnom računicom troškova i koristi i zato se može nazvati i strateškim oružjem. Veliko je pitanje koliko je i je li uopće upotrebljiv protiv topničkih ili minobacačkih granata.

MINI RAKETE

Lockheed Martin u suradnji s američkom vojskom radi na raketnom sustavu EAPS (Extended Area Protection and Survivability) koji bi bio priuštivo sredstvo za obranu od topništva i bespilotnih letjelica. Riječ je o sustavu koji bi koristio mini rakete Miniature

Hit-to-Kill (MHTK) duljine do 750 mm, promjera 50 mm i mase manje od tri kilograma. Raketa nema eksplozivnu bojnu glavu, nego cilj uništava izravnim sudarom i dometa je 2,5 do 3 km, ovisno o cilju. Kako bi se smanjili troškovi, koristi se lanser razvijen za sustav N-LOS koji nije doživio operativnu uporabu. Zamišljeno je da jedan lanser koji bi nosio Humvee sadrži 135 raketa. Treći je element sustava AESA radar za upravljanje vatrom. Radi u visokofrekventnom području s antenom piramidalnog oblika koja pokriva svih 360 stupnjeva horizontalno

Jedan od grafičkih koncepta širokog djelovanja AI3
(*Accelerated Improved Interceptor Initiative*), C-RAM
sustava koji razvija Raytheon i američka vojska

Ilustracija: Raytheon

AI3 već je uspješno testiran u više navrata. Primjerice, u listopadu 2013. raketa je uspješno presrela 22 od 24 protivnička projektila

Foto: Raytheon

Njemački je Mantis, barem na zapadu, osim Centuriona jedini topnički specijalizirani C-RAM sustav u uporabi. Razvila ga je tvrtka Rheinmetall za potrebe zaštite njemačkih snaga raspoređenih u Afganistanu, točnije u bazama Mazar-e-Sharif i Kunduz. Primijenjeno je načelo gotovih, provjerenih elemenata sustava. Sustav Mantis temelji se na PZO sustavu Skyshield i sastoji se od šest daljinski upravljenih vatrenih stanica s topom 35 mm, dviju senzorskih jedinica i središnjeg

upravljačkog sustava. Senzorska jedinica sastoji se od radara i optičkog bloka. Navodi se da sustav radarom može otkriti nadolazeće ciljeve na udaljenosti od oko tri kilometra.

PROGRAMIRANJE GRANATA

Topovi su revolverske izvedbe i imaju maksimalnu brzinu paljbe od čak 1000 metaka u minuti. Za tu zadaću koriste posebno AHEAD streljivo sa 152 potprojektila od volframa, svaki mase 3,3 g. Mantis ispaljuje rafale po

RAT DRONOVА

U SAD-u se razmišlja i u smjeru rata dronova. Naime, na sajmu vojne industrije AUSA 2014 neprofitna je tvrtka SRC predstavila projekt u kojem je razvila softver kojim je povezala prototopnički radar AN/TPQ-50, sustav za borbu protiv improviziranih eksplozivnih naprava CREW Duke (zapravo sustav za električku borbu) te malu bespilotnu letjelicu Switchblade tvrtke AeroVironment. Switchblade je, moglo bi se reći, kamikaza bespilotna letjelica jer je opremljen i bojnom glavom ekvivalenta granate 40 mm te je ponajprije namijenjen postrojbama razine pješačkog voda za samostalno precizno bojno djelovanje u asimetričnom okružju. Taj je još javno neimenovan C-UAV sustav u razvoju od 2011. prošao i ispitivanja na slabo poznatoj redovnoj vježbi. Cilj događaja pod imenom Black Dart bio je uvježbanje i razvijanje borbe protiv bespilotnih letjelica na poligonu američke mornarice Point Mugu kraj poznatog China Lakea (Kalifornija). Zamisljeno je da sustav nakon otkrivanja cilja prvo djeluje električkim ometanjem. Tako prekida kontrolu i vezu bespilotne letjelice s upravljačkim središtem i ruši je, u najmanju ruku onesposobljava ili skreće izvan branjenog područja. Ako to ne upije, lansira se Switchblade koji je presreće i uništava. Sustav je prema izjavama predstavnika američke vojske vrlo učinkovit. Ono što je posebno fascinantno je da osim softvera nema nijednog novorazvijenog elementa te svjedoči da se maštovitim kombiniranjem postojećih resursa za malu cijenu mogu postići nove sposobnosti.

Foto: SRC

Foto: US Army

Foto: US Army

Thales svoj RAPIDFire označuje kao visokopokretan višenamjenski PZO sustav za zaštitu mehaniziranih brigada

Foto: Thales

PROTUZRAČNA OBRANA

24 granate prema proračunanoj točki pretjecanja cilja. AHEAD granate programiraju se s pomoću elektromagnetskog induktora na ustima cijevi i aktiviraju vremenskim upaljačem nakon isteka proračunanog vremena potrebnog da se nađe u točki pretjecanja. Nakon detonacije stvara se oblak podstreljiva u obliku stošca koji zatim uništava cilj. Odsječak reakcije sustava od otkrivanja cilja do otvaranja vatre traje nekih 4,5 sekundi. Svi su dijelovi sustava paletizirani što znači da se jednostavno mogu prevoziti standarnim kamionima. Kako je navedeno u prvom dijelu članka, Rheinmetall razvija i lasersku inačicu Mantisa. Prvi je ugovor za razvoj sustava sklopljen 2007. godine s Rheinmetallovom podružnicom Air Defence (prijašnji Oerlikon Contraves). Ugovor za isporuku Mantisa potpisana je već 2009. kad je njemačka vojska naručila dva sustava za 110,8 milijuna eura

Ugovor za isporuku Mantisa potpisana je već 2009. kad je njemačka vojska naručila dva sustava za 110,8 milijuna eura

Top Draco, još jedan proizvod OTO Melare, uz druge zadaće može djelovati i kao C-RAM, premda nema pun spektar tih sposobnosti. Dosad je prikazan na 8 x 8 platformi na kotačima izvedenoj iz oklopнog vozila Centauro

reni za borbu protiv bespilotnih letjelica, ali rijetko koji pruža pun spektar C-RAM sposobnosti. Među modernim sustavima koji bi se tu mogli ubrojiti, to jest pružaju barem djelomične C-RAM sposobnosti, nalazio se primjerice OTO Melarin samohodni oklopljeni sustav Draco s topom kalibra 76 mm razvijenim iz brodskog topa Super Rapid. Dosad je sustav prikazan na 8 x 8 platformi na kotačima izvedenoj iz oklopнog vozila Centauro. Podsustav za navođenje vatre sastoji se od ciljničkog radara, dva ciljnička optički blokova s laserskim daljinomjerom: jednim za primjenu u pokretu, a drugim, većeg dometa, za stacionarnu primjenu. Draco nosi do 12 granata spremnih za uporabu među kojima i vođeno streljivo Dart koje se navodi uz pomoć radara. Drugi je primjer RAPIDfire tvrtke Thales koji se sastoji od samohodnog topa 40 mm s teleskopskim streljivom i dometom od četiri kilometra protiv ciljeva u zraku, 3D radara CONTROLMaster 60 te upravljačkog PZO podsustava CONTROLView. Kako bi topnički element mogao prema potrebi i samostalno djelovati, opremljen je optičkim ciljničkim blokom. Moguće je dodavanje i laserski vođenih PZO raketa kratkog domeđa STARStreak. Sustav

je prikazan ugrađen na Renaultov oklopljeni kamion koji se koristi i za topnički sustav 155 mm Caesar.

CYBER OTIMANJE

Za borbu protiv bespilotnih letjelica, osim primjenom sredstava u obliku raket i topova, postoje i druge manje eksponirane opcije. To je npr. električno ratovanje pa čak i korištenje drugih bespilotnih letjelica. Najpoznatiji je slučaj rušenja američke bespilotne letjelice RQ-170 Sentinel u prosincu 2011. nad Iranom za koje Iranci tvrde da je prouzročeno njihovim cyber otimanjem. Možda je doista najlegantniji način borbe protiv bespilotnih letjelica električna borba, to jest ometanje njihovih upravljačkih sustava. S druge strane, bespilotne letjelice postaju sve pametnije i samostalnije što će ograničiti učinak ometanja. Nadalje, u slučaju djelovanja protiv njih u, na primjer,

gustom civilnom zračnom prostoru kakav imamo nad Sjevernom Amerikom ili Europom, postoji opasnost od kolateralnih žrtava, što zbog izravnog učinka ometanja na druge subjekte u zračnom prometu, što zbog mogućnosti sudara s bespilotnim letjelicama izvan kontrole. ■

Foto: OTO Melara

Ivan GALOVIĆ

OSOBNO NAORUŽANJE

VJEĆNA BROWNINGOVA OSTAVŠTINA

John Moses Browning, možda najveći konstruktor oružja u povijesti, započeo je u belgijskoj tvornici Fabrique Nationale (FN Herstal) razvoj glasovitog pištolja FN HP P-35, a završio ga je također poznat Dieudonné Joseph Saive. Njihovo je djelo suvremeni pištolj, uzor za one koji su došli poslije. Nakon rata FN Hi-Power uveden je u naoružanje desetaka vojski širom svijeta, a poboljšanja konstrukcije nastavljena su do današnjih dana...

Foto: MoDUK

Pištolj Browning Hi-Power osmišljen je početkom dvadesetih godina prošlog stoljeća na zahtjev francuskog vojnog vrha za izradu novog službenog pištolja. Zahtjev je tražio da bude kompaktan, sa zamjenjivim spremnikom kapaciteta najmanje deset metaka. Treba imati kočnicu, biti robustan, jednostavan za rastav-

ljanje i sastavljanje i biti ubojit na udaljenosti od 50 metara. Zadnji je kriterij vodio kalibru od 9 mm i masi zrna od oko osam grama, s brzinom od 350 m/s. Masa pištolja nije smjela biti veća od kilograma.

John Moses Browning zadaču je uskoro prenio na svojeg pomoćnika Dieudonnéa Josepha Saivea koji je

— ▲ —
Browning Hi-Power godinama je bio službeni pištolj vojske Njiezina Veličanstva. Na fotografiji je britanski vojnik tijekom vježbe gadanja u Basri, Irak

vrlo brzo konstruirao prošireni, dvoredni spremnik s cik-cak rasporedom metaka čiji su prototipovi uspješno ispitani na pištolju FN M-1903 s proširenim usadnikom. U kratko su vrijeme napravljena dva prototipa nazvana FN Browning M-1922 koja su prikazana 1922. godine nadležnom francuskom po-

OSOBNO NAORUŽANJE

vjerjenstvu. Cijevi su im bili različite duljine, a imali su mogućnost postavljanja kundaka koji ujedno imaju i ulogu futrole. Zaključak povjerenstva bio je da je pištolj dobre konstrukcije, precizan i lak za uporabu te da spremnik kapaciteta 15 metaka funkcioniра bez zastoja. Masa pištolja bila je oko 150 g veća od zadanih specifikacija, ali to nije pokvarilo dobar dojam.

POSUDBA IZ COLTA

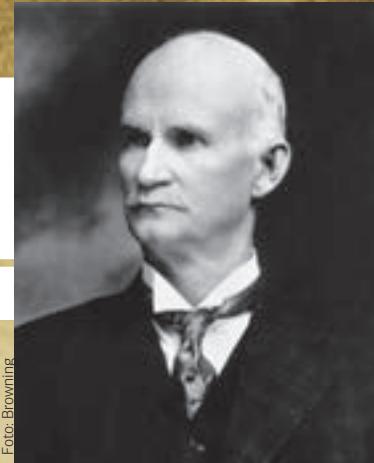
John Moses Browning umro je 26. studenog 1926. u svojem uredu, ne dočekavši 22. veljače 1927. kad je pištolj registriran u američkom zavodu za patente. Saive otad samostalno nastavlja usavršavanje pištolja koji bi ispunio specifikacije Francuza. Novi je prototip dobio oznaku Grand Rendement (*veliki kapacitet ili velika učinkovitost*) i bio je dodatno olakšan, sa skraćenom navlakom, fiksnim stražnjim cilnjikom i kapacitetom spremnika smanjenim na 13 metaka.

Tijekom 1928. istekla su patentna prava koja je Colt imao na Brownin-govu konstrukciju modela M-1911 te je Saive dobio mogućnost da neka rješenja primjenjena na njemu kombinira s modelom Grand Rendement što je dovelo do pištolja kakav danas poznajemo.

Početkom 1935. belgijska vojska od FN-a naručuje seriju od 1000 novih pištolja koji su i isporučeni u svibnju te godine. Nešto poslije pištolj u Belgiji dobiva oznaku P-35 i markantno ime Grand Puissance (*velika snaga*). Širom svijeta postao je poznat po

Hi Power posljednji je komad oružja u čijem je konstruiranju sudjelovao veliki John Moses Browning. Nažalost, nije doživio njegovo patentiranje ni svjetski uspjeh kojem se ni danas ne vidi kraj

Foto: Browning

engleskom nazivu High Power što je poslije pretvoreno u Hi-Power ili samo u inicijale HP. Od početka proizvodnje je osim standardne inačice s fiksnim cilnjicima ponuđena i ona sa stražnjim tangentnim cilnjikom. Svi su pištolji bili brunirani.

Osnovni su dijelovi pištolja: cijev, povrtni mehanizam, navlaka, usadnik, mehanizam za okidanje i spremnik. Inačica HP-a s tangentnim cilnjikom postojala je u dvjema izradama: Tip 1 s ciljničkim udaljenostima od 50 do 250 m u koracima po 50 m te Tip 2 s ciljničkim udaljenostima od 50 do 500 m koja je na stražnjem donjem dijelu usadnika imala žlijeb za postavljanje kundaka futrole.

Browning HP koriste pripadnici svih grana i roda vojske. Na fotografiji je australski mornarički bolničar koji čisti svoj pištolj na brodu HMAS Melbourne. U pozadini je spremište s jednakim pištoljima njegovih kolega

pa je tako koristila i belgijske pištolje.

Nasuprot Nijemcima, Saveznici početkom rata nisu pokazivali interes za pištolj. Promjena je nastala tek polovinom 1941. kad se Kina priključila američkom programu Lend-Lease i tražila da joj se, među ostalim, isporuči čak 200 000 komada HP-a. Posao je bio dodijeljen kanadskoj kompaniji John Inglis Co. Limited iz Toronto.

Do 1945. u Kanadi su izrađivane obje inačice pištolja. Ona sa stražnjim tangentnim cilnjikom, za razliku od belgijskog uzora s kožnatom futrolom spojenom s drvenim kundakom, dobila je drveni kundak čija je unutrašnjost služila i kao futrola za pištolj. Ta je inačica bila namijenjena za isporuku Čang Kaj Šekovim postrojbama. Druga inačica, klasična, s fiksnim, ali nešto uzdignutijim cilj-

Foto: DoD Australia

Izvanredna ergonomija jedan je od glavnih aduta dugovječnosti Hi-Powera

Foto: MoD UK

PODLISTAK

RATNA POVIJEST ITALIJE

(1820. – 1936.) XIII. DIO

BITKA

TALIJANSKA JE VOJSKA NAKON ZADNJE VELIKE BITKE NA TALIJANSKOM BOJIŠTU GOTOVU PRESTALA BITI BILO KAKVA PRIJETNJA CENTRALNIM SILAMA, A SILAMA ANTANTE PROPAO JE STRATEŠKI PLAN POBJEDNIČKOG ZAVRŠETKA RATA ISTODOBНОM OFENZIVOM NA SVIM BOJIŠTIMA. PO MIŠLJENJU VELIKOG BROJA VOJNIH TEORETIČARA I POVJESNIČARA, TALIJANSKI JE PORAZ KOD KOBARIDA PRODULJIO PRVI SVJETSKI RAT ZA GOTOVU GODINU DANA...

Da bi izbjeglo moguće novo iskušenje u slučaju talijanske inicijative koja bi vjerojatno dovela do potpunog sloma cijelog austrougarskog obrambenog sustava na Soči, u austrougarskom se vrhovnom zapovjedništvu javila zamisao o izlasku iz krize ofenzivnim djelovanjima. Međutim, kako njihove snage nisu bile dovoljne, talijanske su se postrojbe mogle odbaciti na desnu obalu Soče jedino uz njemačku pomoć. Tražio se jak napad na gornjem toku rijeke gdje je talijanski raspored bio najslabiji. Njemačko se vrhovno zapovjedništvo, svjesno nastale opasnosti, složilo s austrougarskim planom i stavilo im na raspolaganje sedam divizija i velik broj topničkih oružja.

ZAJEDNIČKI NAPAD

Nakon temeljnih priprema postrojbi za planinsko ratovanje, austrougarsko-njemačke snage su 24. listopada ujutro, po kišnom i maglovitom vremenu, nakon snažnog topničkog prepada prešle s tolminskog mostobrana u napad. Prodile su na talijanske položaje i preko Kobarida u gornji dio doline rijeke Nadiže (Natisone), a do 26. listopada su od Bovca do Tolmina probile obranu talijanske 2. armije na cijeloj dubini. Talijanske su snage 27. listopada bile prisiljene na povlačenje iz Tagliamento i do 11. studenog izbile na Piavu. Istodobno su se talijanske snage iz Tirola morale zbog opasnosti od pada u okruženje povući na nove položaje u gornjem toku Piave i Trente.

Foto: Ministero della Difesa

Talijanski vojnici u rovu kod Piave. Piave je bila crta na kojoj su Talijani nakon poraza uspjeli stabilizirati bojišnicu

Tagliamento i do 11. studenog izbile na Piavu. Istodobno su se talijanske snage iz Tirola morale zbog opasnosti od pada u okruženje povući na nove položaje u gornjem toku Piave i Trente.

POVRATAK POZICIJSKOG RATA

Napadačima nisu uspjeli pokusati forsiranja Piave ni proširenje ofenzive prema rijeci Adige, kao ni ofenziva iz južnog Tirola u sjeverni bok talijanske obrane. Austrougarsko-njemačke snage obustavile su

stoga 16. studenog operacije na Talijanskom bojištu, a njemačke su divizije upućene na Zapadno bojište. Iako teško poražena, talijanska je vojska uz pomoć šest francuskih i pet britanskih divizija, koje su pod zapovjedništvom generala Ferdinand Focha sa Zapadnog bojišta stigle u Italiju, uspjela na Piavi stabilizirati bojišnicu i dalje vezati austrougarske snage čime je nastavljen pozicijski rat.

U Bitki kod Kobarida talijanska je vojska prepolovljena. Od 1 400 000

vojnika i časnika koliko je imala prije bitke, na Piavu je stigla samo polovina. Poginulo je oko 10 000, ranjeno oko 30 000 i zarobljeno više od 300 000 vojnika i časnika, dok se oko 400 000 razbježalo po unutrašnjosti zemlje. Ukupni su austrougarsko-njemački gubici iznosili oko 70 000 ljudi. Tom je bitkom talijanska vojska praktično prestala biti bilo kakva prijetnja Centralnim silama, a silama Antante propao je strateški plan pobjedničkog završetka rata istodobnom ofenzivom na svim

KOD KOBARIDA

bojištima. Po mišljenju velikog broja vojnih teoretičara i povjesničara, talijanski je poraz kod Kobarida produljio Prvi svjetski rat za gotovo godinu dana.

KONAČNO KRAJ

Budući da se austrougarsko vrhovno zapovjedništvo nije odazvalo njemačkom zahtjevu za upućivanje dijela snaga zimi 1917./1918. na Zapadno bojište, Nijemci su od ožujka 1918. uporno ustrajavali na austrougarskoj ofenzivi protiv Italije s ciljem rasterećenja svoje vojske i vezanja savezničkih snaga u sjevernoj Italiji. U tom je kontekstu planirana ofenziva svim raspoloživim austrougarskim snagama u smjeru rijeke Adige, a cilj je bio potpuni vojni slom Italije. Međutim, već prvog dana operacije koja je trajala od 15. do 24. lipnja, austrougarska je grupa armija, nakon što je uz velike gubitke postigla neznatne taktičke uspjehe na masivu Monte Grappa, zadržana protunapadima talijanskih snaga. Druga je grupa armija, pod zapovjedništvom

Foto: Ministero della Difesa

GAZZETTA DEL VENETO

9 AGOSTO 1918
LE ALI D'ITALIA

VOLANO VITTORIOSE
NEL CIELO DI VIENNA

L'EPICA IMPRESI
NEL GIORNILE
DELLI "SERENISSIMA"

**Na teško prohodnom
bojištu, kompli-
ranom za velike
tovarne životinje,
Talijani su se služili
i psećim zapregama**

**Zidne novine iz 1918.
godine s izborom
novinskih članaka
i fotografija kojima
se slavila konačna
pobjeda u Prvom
svjetskom ratu**

Foto: Ministero della Difesa

feldmaršala Svetozara Borojevića, forsilala Piavu na nekoliko mjesta i formirala mostobran, ali se pod žestokim udarima talijanskih postrojbi morala povući na drugu obalu. Time je austrougarska ofenziva, od koje su očekivani veliki i laki uspjesi, porazno završena. Neuspjeh ofenzive s iznimno velikim gubicima, ne samo što je protresao austrougarsku vojsku i ubrzao njezino raspadanje, nego je duboko odjeknuo i u unutrašnjosti zemlje. Zbog neuspjeha austrougarske vojske u Bitki na Piavi, odnos snaga na Talijanskom bojištu tijekom ljeta i jeseni naglo se promjenio u korist njezinih protivnika. Borbeni potencijali austrougarske vojske od srpnja do rujna gotovo su prepolovljeni, učestale su pobune i raspadi postrojbi. Njemačka je zbog radikalne promjene situacije na Zapadnom bojištu došla u konačnu kruz u kojoj je jedini izlaz bio potpuna kapitulacija čime je završen i Prvi svjetski rat. ■

U prošlom broju Hrvatskog vojnika, uz spomen sastanka delegacije Srbije i Slovenije u Beogradu 24. siječnja 1991., objavljeno je zajedničko priopćenje s toga sastanka. Rečenica iz tog priopćenja da "Slovenija uvažava interes srpskog naroda da živi u jednoj državi i da budući jugoslovenski dogovor taj interes treba da poštuje" potaknula je raspravu o tome je li tada postignut srpsko-slovenski sporazum o mirnom izlasku Slovenije iz Jugoslavije, ili je to bio samo jedan od nevažnih bilateralnih sastanaka koji su tih dana održani između tadašnjih

je dan ranije, predsjednik Izetbegović o tome razgovarao s crnogorskim predsjednikom Momirom Bulatovićem i crnogorskim izaslanstvom. Sadržaj novinarskih izvješća o susretu srpskog i slovenskog izaslanstva u Beogradu 24. siječnja (Oslobodenje, 25. siječnja 1991.) i novinarska pitanja postavljena Kučanu u Sarajevu o njegovu razgovoru s Miloševićem, odnosno sadržaju spomenutih srpsko-slovenskih razgovora u Beogradu (Oslobodenje, 27. siječnja 1991.), pokazuju sumnju da je rezultat tih razgovora "priznanje Slovincima na samopredjelje-

Uzroci rata – BiH od 1980. do 1992., Despot Infinitus i Hrvatski institut za povijest, Zagreb, 2013., 294 -296).

Uz uvažavanje pozicije slovenskog predsjednika i njegovih motiva da prije svega zastupa interes svoga naroda i republike, te uz poštivanje činjenice da su tih dana održani brojni bilateralni sastanci predsjednika jugoslavenskih republika, za raspravu o sadržaju razgovora Milošević-Kučan 24. siječnja 1991. znakovit je navod norveške politologinje Sabrine P. Ramet da joj je tadašnji predsjednik Slovenije Milan Kučan 1999.

Milošević se sastao sa slovenskim predsjednikom Kučanom. Lako su se sporazumjeli. Kučan se sjeća:

"Na sastanku je bilo očito da Srbi neće navaljivati da zadrže Sloveniju u Jugoslaviji... Mi Slovenci rekli smo da želimo pravo na vlastitu državu. Milošević je rekao da i Srbi žele priznanje toga prava, a to je: svi Srbi u Jugoslaviji u jednoj državi. Dakako, odgovorio sam da i Srbi imaju to pravo, ali na isti način kao Slovenci, ne kršeći prava drugih naroda. Milošević je odgovorio: 'Pa, naravno, to je

Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata u suradnji s hrvatskim vojnikom objavljuje autentične dokumente i memoarsko gradivo vezano uz Domovinski rat

DVOJBE NAKON ODR 24. SIJEČNJA 19

predsjednika republika. Mišljenja o tome u svom je radu "Tko je pomogao otvoriti vrata pakla i pri tome još i zaradio?" naveo slovenski autor Blaž Zgaga (preuzeto sa: <http://www.radiosarajevo.ba/novost/142368/istina-o-slovensko-srpskom-paktu-protiv-jugoslavije-i-o-trgovini-oruzjem: pristup-ostvaren-31.XII.2014>). Izvori o tom sastanku i interpretacije pojedinih sudionika spomenuto događaja, pokazuju da je spomenuta tema u hrvatskoj historiografiji neopravданo zanemarena. Naime, nakon sastanka s Miloševićem i srpskom delegacijom u Beogradu, predsjednik Slovenije Milan Kučan je o "općem jugoslovenskom konceptu" razgovarao s predsjednikom Predsjedništva BiH Alijom Izetbegovićem 26. siječnja 1991. u Sarajevu, nakon što

nje", ali i "slovensko priznavanje prava Srbsima da žive u jednoj državi". Toj sumnji pridonosi i izjava Milana Kučana na sastanku s austrijskim kancelarom Franzom Vranitzkym u Beču 14. ožujka 1991., "da hrvatska država mora uzeti u obzir osobiti položaj Srba na svojoj teritoriji, koji možda ide do priznavanja političke autonomije." Predsjednik Izetbegović je i u razgovoru s Kučanom i u razgovoru s makedonskim predsjednikom Kirom Gligorovim i makedonskim izaslanstvom nekoliko dana kasnije, 29. siječnja 1991., smatrao da jugoslawenu zajednicu treba održati, te da u BiH za to ima "puno više realizma" nego "avanturizma", odnosno da je "puno više onih koji su za očuvanje Jugoslavije nego onih koji su protiv toga" (Ivica (Ivo) Lučić,

rekao da je u zamjenu za Miloševićeve garancije da Beograd nema teritorijalnih zahtjeva spram Slovenije, on osigurao Miloševiću "svoje razumijevanje za Miloševićeve interese pri zdrživanju svih Srba u Velikoj Srbiji" (Sabrina P. Ramet: Confronting the Past: The Slovenes as Subjects And as Objects of History, Družboslovne razprave XXIV, 58: 29-44, Ljubljana, 2008., 35).

Na otprilike isti zaključak upućuje i sadržaj knjige *Smrt Jugoslavije*:

Istdodobno je Milošević dao na znanje Slovincima da Srbija neće sprečavati njihovu secesiju od Jugoslavije. U noći 24. siječnja, kad se savezno Predsjedništvo po drugi put u mjesecu okupilo da zatraži razoružanje hrvatske policije,

jasno', i s tim smo odletjeli kući, u Ljubljani."

U Sloveniji nije bilo Srba, a prema mišljenju Beograda nije bilo razlike između slovenske nacije i slovenske republike, što nije vrijedilo za Hrvatsku. Hrvati su se naljutili kad je objelodanjen srpsko-slovenski sporazum. Njima je to izgledalo kao da je Kučan dao Miloševiću slobodu da podijeli Hrvatsku.

Vješti je taktičar Milošević, kao i uvijek, ostavio otvorene opcije. Još nije odustao od cilja očuvanja teritorijalne cjelovitosti Jugoslavije, ali dao je na znanje da je po potrebi spremam na to. Jović kaže:

"Milošević i ja smatrali smo da nema razloga silom zadržavati Hrvatsku u Jugoslaviji, smatrali smo da se JNA mora povući

na srpske teritorije, ali Armija to nije mogla razumjeti, jer je još vjerovala da mora braniti Jugoslaviju."

Početkom 1991. to je bilo temeljno neslaganje između Miloševića i komunističkog Vrhovnog zapovjedništva JNA. Naime, Kadijević i generalima jedinstvo Jugoslavije bilo je svetinja; Miloševiću je to bilo nešto o čemu se može pregovarati, adut u neprekidnim naporima učvršćivanja svoje vlasti. Tijekom sljedećih mjeseci Milošević će otrgnuti JNA od njegine povijesne namjene, to jest očuvanja jugoslavenske države, i usmjeriti je posve drugom cilju – zaštititi Srba izvan Srbije i stvaranju novog teritorijalnog entiteta.

Kučana i srpskog predsjednika Slobodana Miloševića iz 1991., što je, kako se navodi u Zgaginu tekstu, "u Sloveniji jako uzrujalo pripadnike i simpatizere tadašnjega državnog vodstva".

Slaven Letica: (...) Budući da sam tada bio osobni savjetnik predsjednika Tuđmana, bio sam vrlo detaljno upoznat s tijekom i ishodom sastanka Kučan-Milošević 24. siječnja 1991. (...) Odlatak Milana Kučana u Beograd na tajno dogovaranje o tome da Slovenija može slobodno istupiti iz Jugoslavije shvatili smo kao izdaju jer su četiri dana prije toga Slovenija i Hrvatska potpisale sporazum o zajedničkoj obrani u slučaju da JNA intervenira u nekoj od država koje

odnosno Srbija uspostavi srpsku državu na čitavom području na kojem žive Srbi, čime bi Slovenija odnosno Kučan pristala na promjenu granica među republikama nekadašnje Jugoslavije i na srpsko prisvajanje teritorija Republike Hrvatske. A službeno priopćenje za javnost bilo je posve jasno: pravo bilo kojeg naroda na vlastitu državu ne može ići na račun jednakog prava drugih naroda, odnosno republika, na vlastitu državu. (...) Ponovio bih: moj odlazak, odnosno odlazak slovenske delegacije u Beograd, nije bio tajan, a još manje je to bio slovensko-srpski dogovor o odlasku Slovenije iz Jugoslavije. (...) Slovenija je Hrvatskoj u ratu

uvjeti sa slovenske strane morate pitati druge, ja to ne znam. Ozrače na sastanku nije bilo napeto. Kučan i Milošević dobro su se razumjeli jer su se već otprije poznavali. Moja pomalo neumjerna primjedba, odnosno osobni pogled na stvari bio je "vidim da se političari međusobno još i razumiju, ali, kako se čini, ne i narodi."

Zapanjilo me je što smo se u povratku zaustavili u Zagrebu. U zračnoj luci čekao nas je Tuđman. Ja nisam bio na sastanku s njim, ali znam da je bio prilično bijesan zbog izjave da Slovenija priznaje pravo Srbima da žive u jednoj državi. Taj sastanak s Miloševićem nisam shvaćao tako ozbiljno

ŽANOG SASTANKA 91. U BEOGRADU

(II. DIO)

Malo-pomalo će JNA, po svom vodećem vojnom cilju, a onda i po svom etničkom sastavu i ideologiji, postati vojskom Velike Srbije (Laura Silber, Allan Little, *Smrt Jugoslavije*, Otokar Keršovani, Opatija, 1996., str. 104-105; izvorni naslov: *Death of Yugoslavia*, Penguin Books & BBC Books, London, 1995).

Polemiku o tom pitanju izazvao je i Slaven Letica, koji je u razdoblju o kojem se govori bio savjetnik hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana. Naime, u svom predgovoru za hrvatski prijevod prve knjige trilogije o slovenskom trgovanjju s naoružanjem 1990-ih *V imenu države (U ime države: Prodaja*, Jesenski i Turk, Zagreb, rujan 2013.), on je podsjetio na sporazume predsjednika Predsjedništva Slovenije Milana

su tada bile republike SFRJ-a. Sporazum o zajedničkoj obrani potpisali su Martin Špegelj i Josip Boljkovac u ime Republike Hrvatske i Janez Janša i Igor Bavčar u ime Republike Slovenije. (Mladina, 25. listopada 2013) Na izjavu Slavena Letice reagirao je Milan Kučan i podrobnije objasnio spomenuti sastanak: Podsjetio bih o čemu je na tadašnjem susretu u Beogradu bila riječ. Nakon referendumu o osamostaljenju Slovenije u širem Predsjedništvu Slovenije prihvaćena je odluka da u bilateralnim susretima upoznamo vodstva drugih republika o namjerama i stajalištima Slovenije. Nakon susreta objavili smo priopćenje za javnost koje dr. Letica interpretira kao privolu Slovenije odnosno Kučana da Milošević,

pomagala koliko god je mogla diplomatskom aktivnošću, otvorenom komunikacijom, oblikovanjem svjetskog javnog mnenja, a i ustupajući joj oružje koje Sloveniji više nije trebalo za vlastitu obranu. No, trgovanje oružjem bilo je ilegalno i nije imalo uporišta u odlukama predsjedništva države (Mladina, 8. studenog 2013.).

Jedan od članova slovenske delegacije na razgovorima u Beogradu bio je Jože Mencinger, koji se u razgovoru s Blažom Zgagom prisjetio da je službenra izjava sa sastanka bila vrlo blizu onome što su se u stvarnosti bili dogovorili: Ono što su novine objavile točno odgovara onome što se dogodilo. Da se Milošević ne protivi tome da Slovenija ode iz Jugoslavije. Jesu li uz to postojali još neki

kao drugi. Srbi su bili spremni pogadati se. Već u devedesetima pisao sam da je Milošević jedan od najzaslužnijih za slovensko osamostaljenje. Jednim dijelom je zaoštravao okolnosti i djelovao kao da se s njim nije moguće ni o čemu dogovoriti, a istovremeno nije imao ništa protiv toga da Slovenija ode iz Jugoslavije (Razgovor B. Zgage s Jožetom Mencingerom, Ljubljana, 4. veljače, 2014.; vidi u: Blaž Zgaga, "Tko je pomogao otvoriti vrata pakla i pri tome još i zradio?", preuzeto sa: <http://www.radiosarajevo.ba/novost/142368/istina-o-slovensko-srpskom-paktu-protiv-jugoslavije-i-o-trgovini-oruzjem>; pristup ostvaren 31.XII.2014.)

(Nastavlja se u sljedećem broju)

Današnji je Frankopanski kaštel ostatak utvrđenog malenog naselja okruženog zidovima nepravilna oblika i ojačanim s više zaobljenih kula

FILATELIJA

Povučena talijanska marka "Gronchi Rosa" koja je 1961. zamalo izazvala diplomatski rat zbog pogrešno ucrtane državne granice

Službene marke Svjetske poštanske unije, organizatora Svjetske filateličke izložbe u Maleziji

MARKE DIPLOMATSKI RAT

Talijanska poštanska marka iz 1961., poznatija pod nazivom "Gronchi Rosa", zamalo nije bila povod prekida diplomatskih odnosa s Peruom

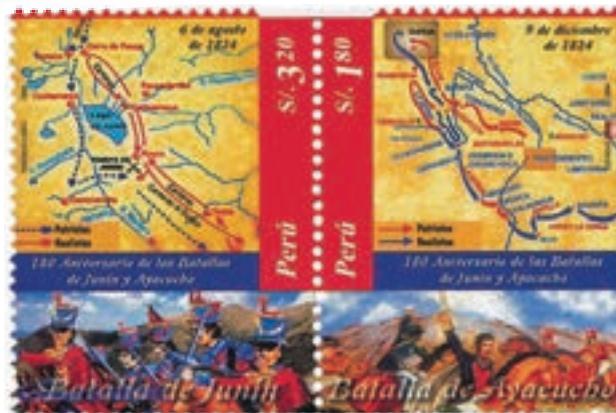
Ivo AŠČIĆ

O čemu je riječ? Povodom putovanja talijanskog predsjednika Giovannija Gronchija u posjet trima državama Južne Amerike, Argentini, Urugvaju i Peruu, talijanska je pošta, ne bi li dodatno pridonijela važnosti gospodarskog posjeta, izdala tri poštanske marke. Na markama tiskanim u milijunskim nakladama dominira geografski prikaz spomenutih država i predsjednički zrakoplov iznad Atlantika. Prilikom crtanja granica Perua, na jednoj je marki neoprezni dizajner pogrešno označio granicu s Ekvadorm. Pogrešku je uočio tadašnji veleposlanik Perua u Italiji te uputio oštru prosvjedu notu. Italija je marku u rekordnom roku povukla iz prometa, ali ipak je dio završio na pismima i kod kolezionara. Nova je marka tiskana vrlo brzo u drugoj boji i s ispravno ucrtanim granicama. Povučena marka "Gronchi Rosa" danas prema njemačkoj kataloškoj kući vrijedi 1400 eura.

Slučaj s nemanjernom pogreškom na marki potvrđuje važnost marke kao medija i službenog stajališta države prema motivu odnosno temi na marki.

FRANKOPANSKI KAŠTEL U OGULINU

Kao spomen na tešku prošlost hrvatskog naroda te na junačku obranu od mnogoljudnijeg turskog osvajača, hrvatski je izdavač maraka krajem rujna 2006. pustio u promet marku "Frankopanski kaštel, Ogušin" u nakladi od 200 tisuća primjeraka. Marka je izdana u seriji "Kule i utvrde" u arku od 20 maraka, a izdana je i prigodna omot-

Bitke za Junín i Ayacucho dvadesetih godina XIX. stoljeća bile su prekretnica u stjecanju neovisnosti Perua od španjolske kolonijalne vladavine

nica prvog dana (FDC). U toj su seriji izdane i marke s utvrđenom crkvom svete Marije od Milosrda u Vrboskoj na Hvaru i crkvom utvrdom Svetog Duha u Suđurđu na Šiparu.

Motiv na marki prikazuje Frankopanski kaštel u Ogulinu iz XVI. stoljeća. Kaštel (Zulum grad ili Đuljin grad) stoji na jugoistočnoj strani nekadašnje utvrde, na mjestu koje je tražilo pojačanu zaštitu. Riječ je o jednokrilnoj trokatnoj građevini na čijim su krajevima zaobljene kule koje je malo nadvisuju. Nekoć je na unutarnjoj strani imala posebno dvorište okruženo zidom kojim je bila zaštićena i prema naselju. Dvije kule kaštela lijepo izrađavaju doba u kojem su nastale jer s jedne strane imaju zamjetnu visinu i time čuvaju još nešto od srednjovjekov-

nih obrambenih shvaćanja, a s druge strane zaobljena su oblika, pokazujući time nova renesansna načela.

Danas je kaštel središnja i najznamenitija građevina grada, ujedno i utvrda koja je značila začetak naselja. Ogulin je 1553. dobio kraljsku vojnu posadu, a od 1570. postao je i sjedište Kraljevske kapetanije. Prilikom preustroja Vojne krajine 1746. postao je središte pukovnije. Radi teških prilika, nazočnost vojske i vojni utjecaj na razvoj naselja potrajet će do XVIII. stoljeće.

FILATELISTIČKA POSLASTICA

Hrvatski je izdavač maraka svojim izložkom početkom prosinca 2014.

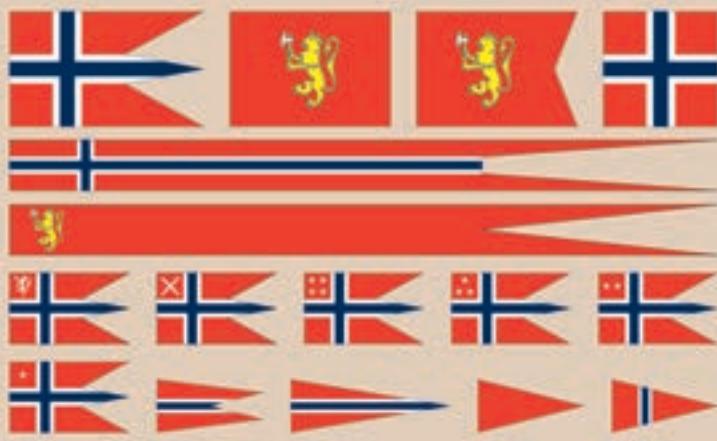
sudjelovao na Svjetskoj filatelističkoj i natjecateljskoj izložbi održanoj u Kuala Lumpuru, Malezija, te osvojio srebrnu medalju. Jedanaesto po redu natjecanje održano je pod pokroviteljstvom Svjetske poštanske unije i Svjetskog filatelističkog saveza (franc. Fédération Internationale de Philatélie – FIP) prema strogo utvrđenim pravilima. Mogu sudjelovati samo izdavači poštanskih maraka i članovi Svjetske udruge za razvoj filatelije. Sudionici izlažu izdanja ne starija od tri godine koje prethode godini izložbe, sudjeluju s određenim brojem izložbenih listova i vitrina, ovisno o broju maraka koje godišnje izdaju i slično.

Pravila bodovanja su sljedeća: 30 bodova: korisnost (npr. uporabna vrijednost nominale, nacionalna i međunarodna poruka, politička neutralnost); 25 bodova: originalnost i kvalitet izložaka (npr. ilustracije, naslovi, prezentacija); 30 bodova: tehnička kvaliteta izloženih materijala (npr. perforacija, oblici izdanja); 15 bodova: zanimanje filatelista, potpora humanitarnim projektima.

Hrvatski je izložak pod nazivom „Filatelistička poslastica“ iz Hrvatske predstavljen s 32 izložbenu listu sa sljedećim temama: Hrvatska u svjetskim okvirima, inovacije na markama, zajednička izdanja, promet. ■

Nacionalni spomenik poginulim vojnicima u glavnom gradu Malezije Kuala Lumpuru, mjestu održavanja Svjetske filatelističke izložbe

dr. sc. Željko HEIMER

VEKSILOLOGIJA

U skladu sa skandinavskom tradicijom, norveška je vojnopolomska zastava (kao i švedska i danska i neke druge u regiji), jednaka nacionalnoj zastavi, ali se razlikuje oblikom koji se produljuje u trokutaste repove

NORVEŠKE VOJNOPOMORSKE ZASTAVE

Norveška *orlogsflagg* (*orlog* je posuđenica iz nizozemskog gdje znači doslovno "rat" i označuje pri-padnost ratnoj mornarici) ima tri repa, dva krajnja crvena u obliku "lastina repa" i srednji "jezičac" koji se nastavlja na bijelu i plavu prugu. Dubina izreza koji tvore repove takva je da bi zastava bez tih repova bila kvadratnog oblika. Ukupan omjer širine i duljine iznosi 16 : 27. Osim što se koristi kao vojnopolomska zastava, jednaku takvu raskoljenu zastavu koriste i brodovi u državnoj službi te državne službe i vojska na kopnu. Ratni brodovi osim krmene zastave ističu i ratni plamenac (*orlogsvimpel*), izduljenu inačicu

norveške zastave raskoljenog kraja (bez "jezička"), kao znak zapovjednika broda. Kad su u luci ili su usidreni, ratni brodovi ističu i pramčanu zastavu (*orlogsgjøs*), koja je kvadratna inačica nacionalne zastave.

Brodovi na kojima se nalazi norveški kralj ističu kraljevski standard, u skladu s heraldičkom tradicijom, pravokutnu zastavu čiji izgled odgovara sadržaju štita državnog grba – crvena s uspravljenim žutim lavom koji prednjim nogama drži sjekiru bijelog sječiva. To je suvremeniji prikaz najstarije poznate norveške zastave kakva se koristila barem od sredine XIII. stoljeća.

Umjesto ratnog plamenca tad se ističe i odgovarajući kraljevski plamenac. Prijestolonasljednik ističe jednaku zastavu, ali raskoljenog kraja.

Zapovjedne zastave, koje se ističu na brodovima umjesto ratnog plamenca, kad se na brodu nalazi odgovarajući viši zapovjednik, temelje se izgledom na raskoljenoj zastavi, s dodatnim oznakama u crvenom kvadratu u uglu. Tako je za ministra obrane u uglu bijeli prikaz lava sa sjekirom, a za načelnika GS-a žuti. Glavni inspektor RM-a ima ukrštene palice, a admirali odgovarajući broj bijelih peterokrakih zvjezdica (generali i glavni inspektor KoV-a imaju

jednake odgovarajuće oznake na zastavama koje se koriste na kopnu, ali žute boje). Zapovjednik postrojbe ratnih brodova čina kapetana bojnog broda ističe raskoljeni plamenac s bijelo obrubljenom plavom prugom duž sredine (*splittstander*), a zapovjednik časnik nižeg čina takav trokutasti plamenac (*stander*). Dočasnik koji zapovijeda brodom ističe jednostavan crveni trokutasti plamenac (*kvartermesters komandotegn*). Najstariji zapovjednik u skupini brodova u luci odnosno na sidrištu ističe trokutasti plamenac s bijelo obrubljenom plavom prugom postavljenom okomito (*ansiennitetsstander*). ■

1. DOMOBRANSKA PUKOVNIJA "R" - ZAGREB

1. domobranska pukovnija "R" – Zagreb ustrojena je 26. svibnja 1992., a mobilizacija dijela Pukovnije provedena je 1. studenog te godine. U sastav 1. bojne ulaze samostalne satnije Pokupsko i Lijevi Štefanki, a Pukovnija djeluje na položajima na rijeci Kupi. U kolovozu 1995. sudjeluje u operaciji Una te brani državnu granicu, a do kraja godine je demobilizirana i prevedena u pričuvu.

Zastava 1. domobranske pukovnije "R" – Zagreb tamno je crvene boje sa žutim prikazom sv. Jurja na konju s mačem u uzdignutoj desnici kako ubija zmaja. Iznad lika,

uz gornji rub zastave, žuti je natpis "1. DOMOBRANSKA PUKOVNIJA", a ispod "ZAGREB". U uglu je žutim tropletom obrubljen sjajno crveni kružni znak sa žutim gradom s trima kulama na brijezu praćen mlađakom i šesterokrakom zvjezdom. Lik sv. Jurja na zastavi prikazuje Fernkornov spomenik koji se danas nalazi ispred Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu. U uglu je stilizirani prikaz grba grada Zagreba. Zastava je izrađena vjerojatno početkom 1993. godine. Postrojba je u to vrijeme koristila nadlaktičnu oznaku koja

je sadržavala jednake grafičke elemente, iako je moguće da je nastala nakon zastave. Zastava je veličine 90 x 190 cm, ukrašena zlatnim pozamanterijskim resama oko dva centimetra širine s tri ruba i rukavom od posuvraćenog materijala zastavnog lista. Zastava se čuva u zbirci zastava Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske. Osim te zastave, u povodu obilježavanja 15. godišnjice stvaranja Oružanih snaga Republike Hrvatske, izrađena je 2006. godine plava zastava s digitalno tiskanim znakom Pukovnije. ■

Zastava 1. domobranske pukovnije "R" - Zagreb

Dodatne informacije o zastavama postrojbi OSRH, fotografije zastava u uporabi, saznanja o nastanku i korištenju zastave, kao i ispravke i ostalo što bi moglo pomoći u izradi cijelokupne povijesti zastava naših postrojbi, molimo javite na zastavehv@gmail.com. Unaprijed zahvaljujemo.

MULTIMEDIJA

Galaxy Note, tehnologija u elegantnom ruhu

Novi Samsung Galaxy Note Edge, dostupan od 20. siječnja 2015., nastavlja tradiciju inovacija u tehnološkoj industriji. Veliki zaslon i prepoznatljiva S Pen tehnologija još su s prvom generacijom Note phableta postavili nove standarde u industriji pametnih telefona. Galaxy Note Edge opremljen je zakrivljenim 5,6-inčnim zaslonom razlučivosti 2560 s 1440 točaka, čiji je bočni zadužen za prikaz slike u razlučivosti 2560 sa 160 točaka. Upečatljiv bočni dio zaslona korisnicima omogućuje sasvim nov način pristupa

informacijskim - često korištenim aplikacijama, upozorenjima i funkcionalnostima uređaja, jednostavnim povlačenjem prsta, čak i kada je uređaj smješten u zaštitnu torbicu.

Nova S Pen olovka osigurava autentičnije iskustvo pisana olovkom s prirodnijim potezima koji opomašaju pisanje na papiru. Nova Smart Select funkcija osigurava da korisnici lako

spoje i dijele sadržaje različitog podrijetla.

Snap Note omogućuje korisnicima fotografiranje bilježaka s papira ili ploče te brzo i jednostavno pretvaranje u S Note bilješke. Galaxy Note Edge opremljen je 16-megapikselsnom

glavnom kamerom i omogućuje snimanje svjetlijih i jasnijih fotografija. Prednja 3,7-megapikselsna nudi mogućnost fotografiranja grupnih snimaka.

Mogućnost brzog punjenja i iznimno štedljivog načina rada osiguravaju dugu autonomiju. Zahvaljujući ugrađenim mikrofonima uređaj uspješno ponistiava pozadinsku buku prilikom razgovora u glasnijem okruženju, a poboljšani čitač otiska prsta nudi još bolju zaštitu osobnih podataka.

Hibridni Acerov 10-inčni tablet

Novi Acerov Aspire Switch 10 tablet sa zaslonom od čak 10,1 inča i docking tipkovnicom sjedinjuje sve funkcije stolnog računala. Tablet donosi još bolje korisničko iskustvo uz moćni, četverozrezni Intelov Atom procesor te HD grafiku koja prikazuje čak 16,7 milijuna boja na zaslonu razlučivosti 1280 x 800 piksela. Uredaj je napravljen od ekološki prihvatljivih materijala koji ne sadrže živu, a dizajn donosi udobnost i jednostavno korištenje. S

Crystal Eye HD web-kamerom omogućuje vizualni doživljaj s mogućnošću snimanja videomaterijala bogatih, slikovitih detalja, a memorija od 32 ili 64 GB pruža dovoljno prostora za podatke. Uredaj dolazi s predinstaliranim sustavom Windows 8.1 pa korisnici mogu u pokretu koristiti Word, Excel i PowerPoint, što ga čini odgovarajućim za poslovnu komunikaciju, osobito uz korištenje najmodernejeg poslovnog alata Office 365.

WhatsApp napokon i na računalima

Izumitelji WhatsAppa sada su ponudili svoju aplikaciju i preko računala. Tako je najpopularnija svjetska platforma za razmjenjivanje poruka napokon dobila i svoju stolnu verziju. Ona je stopostotno funkcionalna pa možete slati slike, poruke, filmiće i sve ostale stvari koje i inače šaljete WhatsAppom preko mobitela. Aplikacija doduše trenutačno nije omogućena korisnicima iPhonea, ali se očekuje da će u budućnosti biti dostupna i njima. Problem je u Appleovim ograničenjima na iOS-u.

Ova je mogućnost trenutačno dostupna samo preko Chromea pa ako koristite Mozillu, morat ćete se strpjeti još neko vrijeme. Sve upute su na WhatsAppovoj službenoj stranici.

Tiskana i audiovideo izdanja MORH-a možete kupiti po **pristupačnim cijenama** u prodavaonici vojne opreme "Hrvatski vojnik" u Zvonimirovoj ulici 5 u Zagrebu te kantinama tvrtke "Piešter-usluge d.o.o.": vojarna "Croatia" i hotel "Zvonimir" u Zagrebu; vojarna "Pukovnik Predrag Matanović" u Petrinji; Požega 1 u Požegi; Gašinci u Đakovačkoj Satnici; Bosut u Vinkovcima; Zemunik u Zadru; Knin 1 u Kninu; Lora 2 u Splitu i u hotelu "Rakitje" u Rakitju.

KNJIGE

Pozdrav iz Chaghcharana
10 godina sudjelovanja RH u međunarodnim mirovnim misijama
Suvremeno oklopništvo
Hrvatski vojnik u službi zajednice
Razvoj streljačkog naoružanja

01 / KNJIGE

FOTOMONOGRAFIJE

Mirovna misija Chad
Od branitelja domovine do čuvara svjetskog mira
Vojska pobjednika - s ponosom u budućnost

02 / FOTOMONOGRAFIE

03 / DVD

DVD

Hrvatska kopnena vojska
5 minuta za sjećanje - komplet od pet filmova
20 godina Tigrova
Krvavi Uskrs - Plitvice 1991. - 5 minuta za sjećanje
VRO Bljesak - 5 minuta za sjećanje
Akrobatska grupa "Krila Oluje"
Čuvari svjetskog mira
VRO Oluja - 5 minuta za sjećanje
Zanimanje vojni pas
Mirovna misija Chad
15 godina operacije Maslenica
Kadetski bal
Klapa HRM "Sv. Juraj" - Najbolje od klape

04 / CD

CD

Klapa HRM-a "Sv. Juraj" - Najbolje od klape
Hrvatske koračnice
Domovini s ljubavlju

